3 9de jaargang nr. 3 jul-aug-sep 2011

Meander

natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*

Natuur rondom Leie, Schelde en Zwalm

Teksten voor de Meander van januari, april, juli en oktober moeten de redactie bereiken vóór respectievelijk 10 december, 10 maart, 10 juni en 10 september.

INHOUD

3 Beste Natuurvrienden
4 Weldra in de tuin?
6 Wonderlijke visvangst
7 Een uiltje vangen...
8 Spinnen rond het kasteel
9 Tabel lieveheersbeestjes
10 Educatieve bijenhal in Deinze
11 Natuurvriendelijke vakantie?
12 Er beweegt wat in libellenland
14 Mag ik eens passeren?
15 Fenologie 2011
16 Vogelwaarnemingen maart-mei 2011
18 Slechtvalken
Kalender, uitneembaar katern
20 Woensdag, 26 september 1827...
22 Waalse vogels
23 Dieren in nesten en Een avond in mei
24 Plantencursus, een schot in de roos
25 Groene zandloopkever en Exmoorpony's
26 De Mediawatcher
28 De steenuil, gevleugelde ambassadeur
29 De jaarlijster, een nieuwe soort?
31 Kalender paddenstoelenwerkgroep
31 Schenking Marcel Nachtergaele
32 Vogelopvangcentra en Meander on-line
34 Slechtvalk in Deinze
34 Kraai maakt het bont
34 We delen in de vreugde en in de rouw
35 Boekbesprekingen en afspraak voor teksten

COLOFON

natuurpunt

is een brede beweging waarin duizenden geëngageerde vrijwilligers, in afdelingen en werkgroepen, elk hun verantwoordelijkheid opnemen voor het behoud van de natuur in Vlaanderen. De vereniging wil het beleid en het behoud, de educatie en de studie van de natuur mede vorm geven.
Tel: 015/29.72.20
www.natuurpunt.be

Lidmaatschap
Je wordt lid door 24 euro te storten op rekening 230-0044233-21 van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, of op rekening 390-0621301-71 van Arsène en Yvette Benoot, Gampelaeredreef 67 te 9800 Deinze, tel. 09/386.38.95; arsene.benoot@skynet.be.
Zij verzorgen de **ledenadministratie** van alle afdelingen (zie verder) van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* behalve van Zwalmvallei.
Ledenadministratie Zwalmvallei:
Bart Magherman,
Leonce Roelsstraat 5,
9620 Zottegem, t: 09/360.09.99,
b.magherman@skynet.be.

natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*

http://vlaamseardennenplus.be

Contactpersonen
Regio: Vlaamse Ardennen *plus*
•Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be
•Peter Breyne 09/384.73.08
peter.breyne@inbo.be
•**Website en Flits**
dominiek.decleyre@gmail.com

Afdelingen
•*Deinze plus*
Koen Houthoofd 09/328.11.08
koen.houthoofd@ugent.be
•*Herzele*
Herman Van den Broecke 054/50.09.41
herman.vandenbroecke@gmail.com
•*Oudenaarde*
Jean De Lafonteyne 0495/63.25.91
jean.de.lafonteyne@pandora.be
•*Ronse*
Philippe Moreaux 0476/49.24.61
moreaux.philippe@skynet.be
•*Schelde-Leie*
Geert De Sutter
de.sutter.geert@telenet.be
•*Scheldevallei*
Peter Breyne
peter.breyne@inbo.be
•*Vlaamse Ardennen*
Norbert Desmet 0494/65.33.91
desmetnorbert@hotmail.com
•*Groot Zingem*
Eddy Van Den Abeele 09/384.43.54
ed.vandenabeele@skynet.be
•*Zwalmvallei*
Vincent Decroock
vincent.decroock@fulladsl.be

Kernen
•*Rondom Burreken*
Filip Hebbrecht 055/49.55.63
filip.hebbrecht@pandora.be
•*Werkgroep Bos t'Ename*
Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be

Werkgroepen
•*Invertebraten (Lampyris)*
Ronny De Clercq 055/45.63.42
ronnydeclercq@pandora.be
•*Paddenstoelen*
Eddy Saveyn 09/380.03.00
eddy.saveyn@gmail.com
•*Planten*
Karel De Waele 09/386.45.60
karel.de.waele@skynet.be
•*Vogels*
Paul Vandenbulcke 055/49.60.12
paul@vwg-vlaamseardennenplus.be
•*Zoogdieren*
Paul Van Daele 055/23.92.10
paagmys@gmail.com

Limoniet (natuurstudietijdschrift)
•Geert De Knijf 055/42.16.45
geert.deknijf@inbo.be

Reservaten met projectnummer
Giften voor reservaten zijn fiscaal aftrekbaar vanaf **40 euro** en stort je op rek. nr. 293-0212075-88 van Natuurpunt met vermelding van het projectnummer:
•Algemeen reservatenfonds Vlaamse Ardennen *plus* 6699
•*Bois Joly* 6625
Patrick Alexander
patrick.alexander@scarlet.be
•*Bos t'Ename-Volkegembos* 6121
Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be
•*Bovenlopen Zwalm* 6142
Heidi Demolder 055/42.16.45
heidi.demolder@inbo.be
•*Burreken* 6602
Dirk Van Den Berghe
dirkvandenberghe.z@skynet.be
•*Dikkelvenne*
Jacques Vanheuverswyn 09/324.09.42
jacques.vanheuverswyn@pandora.be
•*Feelbos-Kalkoven* 6185
Lucien Vanden Daele 055/38.70.54
•*Grootmeers* 6650
André Vandecapelle 0498/45.93.42
andre.vandecapelle@skynet.be
•*Heurnemeersen* 6063
Gerard Mornie
gerard.mornie@pandora.be
•*Kordaelbos* 6605
Lieven Kinds 09/383.71.39
lieven.kinds@scarlet.be
•*Langemeersen* 6076
Alexander Van Braeckel 0473/854562
alexander.tine@telenet.be
•*Leiemeersen van Astene en Bachte 6109*
Koen Houthoofd 09/328.11.08
koen.houthoofd@ugent.be
•*Maarkebeekvallei* 6670
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
•*Middenloop Zwalm* 6160
Ward Verhaeghe 0476/60.02.15
wardverhaeghe@yahoo.com
•*Munkbosbeekvallei* 6151
Laurent Flostroy 0498/67.71.09
laurent.flostroy@pandora.be
•*Nukerkebos-Bosheide* 6641
Guy Cammaert
karien.maes@pandora.be
•*Paddenbroek*
Thijs Lietaer 0473/58.17.14
thijs.lietaer@telenet.be
•*Parkbos-Uilenbroek* 6136
Herman Haustraete 09/360.72.11
herman_haustraete@hotmail.com
•*Perlinkbeekvallei* 6204
Gert Govaerts 09/324.50.51
gert.govaerts@telenet.be
•*Pyreneeën-Tombele* 6667
Philippe Moreaux 0476/49.24.61
moreaux.philippe@skynet.be
•*Rooigembeekvallei* 6669
Gunther Groenez 0486/16.74.30
gunther.groenez@pandora.be
•*Vuilbroek* 6126
Eddy Saveyn 09/380.03.00
eddy.saveyn@gmail.com
•*Wijmier* 6141
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
•*Vallei van de Zeverenbeek* 6082
Rik Desmet 09/386.46.63
desmet.rik@scarlet.be

Meander
is het driemaandelijks regionale tijdschrift voor leden uit de regio Vlaamse Ardennen *plus*. Natuurpunt-leden die wonen buiten de regio kunnen Meander ontvangen mits een jaarlijkse bijdrage van 7,5 euro aan onze ledenadministratie.
Redactie
•Jo Buysse 09/385.52.89
jozef.buysse@scarlet.be
•Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
•Norbert Desmet 0494/65.33.91
desmetnorbert@hotmail.com
•Rik Desmet 09/386.46.63
desmet.rik@scarlet.be
Kalenderverantwoordelijke
Filip Keirse 055/38.78.83
filip.keirse@skynet.be

Werkten ook mee aan dit nr:
Frank Anckaert, Walter Belis, Arsène Benoot, Wim Bracke, Tom Buysse, Etienne Colpaert, Ronny De Clercq, Dominiek Decleyre, Gilbert De Ghesquière, Davy De Groote, Jean De Lafonteyne, Walther De Munter, Nico Geiregat, Filip Hebbrecht, Koen Houthoofd, Danny Jacobs, Pieter Malaise, Luc Menschaert, Yvette Moerman, Gerard Mornie, Eddy Saveyn, Jeannine Tassyns, Florent Van Broeck, Dimitri Van de Populiere, Jacques Vanheuverswyn, Niko Van Wassenhove, Ward Vercruysse, Ferdi Verleysen, Hugo Verschelden, Eddy Vervynck.

Kaftfoto: Klaproos door Walther De Munter

Lay-out: Jo Buysse.
Oplage: 2750.
Druk: Drukkerij 'Druk in de Weer', Gent. Papier: Cyclusprint 90 g 100 % kringloop. Gedrukt met plantaardige inkten en oplosmiddelen.

Beste Natuurvrienden

Koen Houthoofd

Vrijwilligers

2011 werd uitgeroepen tot jaar van de vrijwilliger. Terecht. Verenigingen zijn voor hun werking sterk afhankelijk van mensen die zich inzetten voor 'het goede doel'. Natuurpunt is hiervan een typisch voorbeeld.

In 2010 zetten wij in Deinze, Machelen en Olsene een grote stap door een eigen afdeling op te richten. Een twintigtal vrijwilligers, jonge enthousiastelingen en ervaren rotten, sloegen de handen in elkaar om de natuur rondom ons een duwtje in de rug te geven. Een jaar later kunnen we stellen dat deze sprong in het onbekende een goede beslissing geweest is. Het enthousiasme van vrijwilligers zorgt voor een sterke lokale stimulus van de afdeling. In 2010 werden binnen onze afdeling 57 nieuwe gezinnen lid, dat is er meer dan één per week. Ook in 2011 zet deze trend zich door. Logisch, hoe meer mensen nauw betrokken zijn bij de werking van een vereniging, hoe meer de boodschap ook uitgedragen wordt.

Het vrijwilligerswerk binnen Natuurpunt is heel divers, zodat er voor iedereen wel een bepaalde taak weggelegd is. De taken die door onze vrijwilligers vervuld worden zijn onder andere het bedelen van de Meander, het zoeken naar sponsoring, het bemannen/bevrouwen van infostands, de boekhouding bijhouden, het organiseren van activiteiten, het gidsen van wandelingen, het bestuderen van de natuur in en buiten onze reservaten, het lobbyen bij verschillende overheden, allerhande administratieve taken opnemen, beheerwerken plannen en uitvoeren in de natuurgebieden, activiteiten bekend maken via de pers, het verzorgen van de website, het schrijven van artikeltjes,... Voor elk wat wils dus, en dat is maar goed ook, want sommigen wroeten liefst in de aarde, anderen houden meer van hun computer; sommigen werken liever achter de schermen terwijl anderen liever op de barricaden staan om de natuur vooruit te helpen; sommigen staan elke week klaar voor een of andere klus, anderen houden het bij enkele uurtjes per jaar.

Engagement in een vereniging vergt onmiskenbaar vrije tijd in ons doorgaans drukke leven. Wat je ervoor terugkrijgt compenseert deze 'opoffering' echter ruimschoots. Onze groep vrijwilligers is uitgegroeid tot een groep vrienden die het plezierig vinden om voor en in de natuur bezig te zijn. Vrijwilligerswerk is dan ook een ideale manier om in contact te komen met mensen met dezelfde interesse. Veel van onze vrijwilligers zijn ook werkzaam in andere verenigingen, zodat er een interessante kruisbestuiving ontstaat. Vrijwilligers zijn ook typisch van die mensen die ervan genieten om samen iets aan te pakken in plaats van op hun eentje te zitten sakkeren over van alles en nog wat.

foto: Rik Desmet

foto: Jeannine Tassyns

foto: Jean De Lafonteyne

Dit editoriaal is meteen ook een oproep voor nieuwe vrijwilligers. Veel afdelingen kampen immers met een tekort aan vrijwilligers zodat de vele taken slechts door enkelen opgenomen worden. Een meer actieve rol opnemen in de Natuurpuntbeweging kan best door contact op te nemen met de conservator van een natuurgebied, de voorzitter van je afdeling of de contactpersoon van een studiewerkgroep. De contactgegevens vind je op de linkerpagina. Iedere kracht is in ieder geval van harte welkom!

Weldra in de tuin?

De eenbloemige veldkers

Luc Menschaert

Allereerst, men had een betere naam voor deze nieuwe exoot kunnen kiezen, want hij heeft meestal meer dan één bloem. Sinds 2005 zijn er in Vlaanderen negentien waarnemingen genoteerd. Het lijkt dus voorbarig nu al de alarmklok te luiden. Toch kan men maar beter uitkijken: de eenbloemige veldkers (*Cardamine corymbosa*) heeft alles om het tot invasieve exoot te schoppen. Deze veldkers stamt uit Nieuw-Zeeland, is er berucht als tuinonkruid en is sinds de jaren '90 bezig aan een opmars in West-Europa. Vermoedelijk zijn zaadjes en/of zaailingen via de import van potplanten in Europa terechtgekomen.

Eenbloemige veldkers *foto: Luc Menschaert*

De eerste waarneming in onze regio, in 2011, komt uit Mater. De plantjes werden begin april in een tuin ontdekt tussen de opschietende vaste planten in een border.

Het plantje opmerken is één ding, er een naam op plakken een ander. De combinatie van langwerpige hauwen met bloemen die vier kroonbladen tellen wijst op een soort uit de kruisbloemenfamilie. De vroegeling, een klein plantje uit diezelfde familie, kon onmiddellijk worden afgeschreven, want die heeft ellipsvormige hauwtjes. Maar het zijn de rozetbladeren onderaan de stengel van de eenbloemige veldkers die de doorslag geven. Twee van onze inheemse veldkersen, de kleine veldkers en de bosveldkers, hebben een gelijkaardig rozet, met geveerde bladeren en een eindblad dat rond is van vorm. Beiden zijn kruisbloemigen van het geslacht *Cardamine*, met als best bekende vertegenwoordiger de pinksterbloem. Bovendien wist ook de kleine veldkers niet zo heel lang geleden onze tuinen en plantsoenen via de bekende containerpotjes te infiltreren. Ze neemt nu allerlei open bodems op zand- en leemgrond in beslag en is een perfecte cultuurvolger die intussen in alle werelddelen is ingeburgerd. In de rode flora van Lambinon e.a. (1998) kreeg de kleine veldkers nog de vermelding VA (vrij algemeen) mee. Als er een nieuwe uitgave komt, wordt dat allicht AA (zeer algemeen). Linnaeus, de bedenker van de binominale nomenclatuur voor planten, noemde de kleine veldkers in het Latijn harige veldkers. Vreemd, want op de meeste plantjes kleine veldkers is er geen beharing te bespeuren. Linnaeus' harige veldkers werd later in twee soorten opgedeeld: de kleine veldkers en de bosveldkers, zo genoemd omdat ze op vochtige en beschaduwde plaatsen groeit. De bosveldkers draagt meestal wel haartjes, vooral onderaan de stengel. De huidige Latijnse naam voor de bosveldkers betekent zoveel als 'bochtige veldkers', en past deze als gegoten. De bosveldkers kan men immers op het zicht onderscheiden aan de stengel die in bochten naar omhoog schiet, zodat men niet verder naar haartjes hoeft te zoeken. Bovendien valt de bosveldkers meestal wat forser uit dan de kleine veldkers. Bij de twee soorten groeien er bloemen en rijpe hauwen samen op één plant. Bij de kleine veldkers steken de bovenste hauwen ruim boven de bloempjes uit, bij de bosveldkers is dat niet, of in mindere mate het geval.

Kikkerperspectief

Zoek de eenbloemige veldkers niet op in de flora, want hij staat er nog niet in, behalve dan in de Heukels flora uit Nederland (editie 2005). Er is wel al een sleutel in omloop om de eenbloemige veldkers van het duo kleine veldkers en bosveldkers te onderscheiden. Voor de eenbloemige veldkers geeft deze aan:

'Bloemen alleenstaand of in armbloemige, op schermen lijkende tuilen; deze dikwijls overtopt door een doorgegroeide vegetatieve zijknop, die ook weer eindigt in een tuil…'

Als de plantjes nog in de groei zijn, wordt men van deze beschrijving niet veel wijzer. Het volstaat dan wat geduld te oefenen en te wachten tot de hauwen volledig

zijn uitgegroeid. Om te beginnen staan de stengels van kleine veldkers en bosveldkers rechtop, die van de eenbloemige veldkers hebben de neiging te gaan liggen. De bijgaande foto, vanuit kikkerperspectief, maakt veel duidelijk. We zien in één oogopslag hoe de hauwen heel ver boven de rozetten van de plantjes uitsteken, net de hooggeheven speren van een leger strijders die de vijand op het slagveld opwachten.

Hauwen in kikkerperspectief *foto: Luc Menschaert*

Een hoop plantjes bij elkaar, zoals hier het geval, maken een zeer warrige indruk. Bekijkt men één van de plantjes van dichtbij, dan ziet men inderdaad dat er vegetatieve zijknoppen ontspringen, die op hun beurt in hauwen eindigen. Als dan ook nog de hauwen, zowel aan de hoofdas als aan de zijassen, in een tuil of scherm groeien, dan heeft men met de eenbloemige veldkers te maken. De hauwen van de kleine veldkers en de bosveldkers groeien in trossen, wat betekent dat de hauwen op visgraatmanier over het bovenste stuk van de stengel zijn verdeeld. Alle drie de veldkersen doen aan zelfbestuiving. In de zomer wordt dat soort bestuiving zelfs de regel, want dan blijven de bloempjes meestal gesloten.

Onuitroeibaar

Bij het rijpen drogen de hauwen van veldkersen uit en springen plots open, waarbij de zaden in het rond worden gekatapulteerd. De minste aanraking van een hauw die op springen staat (uitgaande van een hark of van de hand of voet van de tuinier) is genoeg om het mechaniekje in gang te steken. Daar ruisen de vallende zaadjes al door de begroeiing, waar ze tot de herfst blijven liggen om voor de winter te ontkiemen en jonge plantjes te vormen die in de lente zullen bloeien. Veldkersen staan in plantenkwekerijen bekend als springkruid. Vooral de kleine veldkers is voor kwekers van vaste planten in potten en containers een bron van ergernis. Op meer dan één niveau. Potten waarin onkruid staat zijn moeilijker te verhandelen, zowel aan de klant als in de veiling. Manueel wieden vergt veel mankracht en is duur. Er bestaan uiteraard middelen om zowel de planten als de kiemende zaden te bestrijden, maar in de praktijk is deze veldkers zo goed als onuitroeibaar. Als er wordt gespoten, gaan de veldkersjes gewillig neer, maar zaden die in de grond blijven zitten brengen na een paar weken al een nieuwe generatie plantjes op de been. De komst van de eenbloemige veldkers betekent een verdubbeling van het probleem. In de tuin brengt de kleine veldkers vooral het secure soort tuinier uit zijn humeur. Die doet er alles aan om dat lastige onkruid het leven zuur te maken. Maar er ontspringen altijd wel enkele plantjes de dans, genoeg om de strijd na verloop van tijd opnieuw te laten losbarsten.

Ingewikkeld

Op botanisch vlak lijkt de kans reëel dat er kruisingen zullen optreden tussen de eenbloemige en de kleine veldkers, wat de zaak er voor de amateur botanicus alleen maar ingewikkelder op maakt. Ook met de bosveldkers is er wat aan de hand. Men heeft al geopperd dat die in de natuur ontstaan zou zijn uit de kruising van de hier nog niet genoemde (en zeldzame) springzaadveldkers en de kleine veldkers. Nu vermoedt men eerder dat de bosveldkers uit een complex van soorten bestaat, waaronder onze Europese en een aantal Aziatische. Een van die Aziatische vormen is in Limburg en Antwerpen vastgesteld en wordt voorlopig aangeduid met de naam Aziatische veldkers. Opnieuw heeft het wereldwijde transport van potplanten en tuinaarde ervoor gezorgd dat ook die exoot ver buiten zijn oorspronkelijke verspreidingsgebied wortel schiet.
Hoe is ten slotte de eenbloemige veldkers in Mater beland? Waarschijnlijk via de aankoop van vaste planten in containerpotjes in een tuincentrum in Genk. Merkwaardig genoeg is de soort uit Genk zelf nog niet gemeld. De negentien waarnemingen van de eenbloemige veldkers zijn wellicht niet meer dan een heel miniem topje van de ijsberg.
Op het internet vindt men een overzichtelijk pdf-bestand in powerpoint over de eenbloemige veldkers (google > eenbloemige veldkers > 1ste item bovenaan) of http://www.plantenwerkgroep.be/*uploads/69adc10b920a0d5a14f52ad39718dc45.pdf*.

Wonderlijke visvangst?

Norbert Desmet

We kunnen ons nog altijd verbazen over de wonderen van de natuur: wie had gedacht dat ooit een **zeeforel** de Schelde zou opzwemmen tot in Ruien, dwars doorheen ons afdelingsgebied. En het was niet eens een kleintje, 40 cm! We weten al een tijdje, en hebben daarover ook in Meander bericht, dat met de verbetering van de waterkwaliteit het visbestand in de Schelde, in bijrivieren en beken er de laatste tijd goed op vooruitging. Maar er zijn valkuilen: een aantal sluizen zijn voor vissen onoverbrugbaar. Sommige soorten geraken tot Merelbeke, andere dus duidelijk al verder. En met de vistrappen in Oudenaarde moet het dus stroomopwaarts steeds beter gaan. Ook van de zeeforel is het geweten dat hij al een aantal jaren zeer sporadisch eens de Schelde opkomt maar Ruien blijft een mooi gegeven. Guido Tack wist aan de correspondentie daarover toe te voegen dat zalm historisch nooit gemeld werd op de Bovenschelde, dit in tegenstelling tot steur, barbeel e.a.

De vangst.

In de electriciteitscentrale in Ruien zuigt men het water voor de koeling op uit de Schelde. Dat gaat over roosters en naast allerlei afval komt daar ook heel wat vis mee. Vroeger was dat vrijwel alleen paling die de waterkwaliteit overleefde maar de laatste tijd zijn er ook andere soorten. Karpers kunnen we nog verwachten maar wat gedacht van jonge snoekbaarsjes in april – mei. Blijkbaar komt deze soort al vrij veel voor in de Schelde en we zagen al wel eens een aalscholver een exemplaar naar binnen werken aan de sluis in Berchem-Kerkhove. In het voorjaar is hier duidelijk ook een opwaartse trek te zien van kleine vissen. En ook elders op de Schelde, meer stroomafwaarts, wordt reeds veel vis gevangen. Groot was de verbazing toen een onbekende forelachtige vis daar op 21 mei gevonden werd door Frank Anckaert. Gelukkig nam hij een foto van het beestje en het avontuur kon beginnen. Via Robin Vanheuverswyn, Peter Vandekerckhove en Guido Tack werden de specialisten ingeschakeld en langs internet ging de foto zijn gang. Uiteindelijk werden de grote kenners (Claude Belpaire (INBO), Alain Dillen (ANB) en prof. Philippart) het erover eens dat we hier te maken hadden met een zeeforel, complete verbazing!

Zeeforel *foto: Frank Anckaert*

De determinatie.

Die is dan ook niet eenvoudig en het is een combinatie van kenmerken die de doorslag moet geven: een afgeplatte en brede (hoge) staartwortel, een grote bek waarvan de onderkaak doorloopt tot onder het oog en verder een zilverwitte kleur met kleine schubben over de gehele lengte. Opvallend waren de roodachtige stippen op de flanken dicht bij de kop. Dit doet wat denken aan gewone forellen en inderdaad, zeeforel is geen echte soort op zich maar een trekkende vorm van de beekforel. Van deze laatste hebben (of hadden?) we er nog wat in een paar beken in de Vlaamse Ardennen. Alain Dillen schrijft ook dat dergelijke meldingen zeer belangrijk zijn en ons toelaten de verspreiding van de (onder)soort beter in kaart te brengen. Het is wel spijtig dat geen DNA meer kon genomen worden, maar daar wordt in de toekomst allicht aan gewerkt, ook voor andere soorten die we zo ver stroomopwaarts hier aantreffen. Bij de titel staat nog steeds een '?' omdat Engelse specialisten een kruising met zalm en zeeforel niet uitsluiten, mogelijks een uit aquacultuur ontsnapt exemplaar.

Leefwijze.

(*grotendeels uit Zoetwatervissen van Europa van R. Gertsmeier en T. Romig, Tirionuitg. 1998- 2000*).

De zeeforel wordt meestal 50 tot 80 cm lang, uitzonderlijk meer dan 1 m. en leeft in de kustwateren.

Vernieuwde website VA-plus

Neem eens een kijkje op de vernieuwde website van NP VA+ (zie www.vlaamseardennenplus.be). Webmaster: dominiek.decleyre@telenet.be

In de paartijd trekt hij ver de rivieren op in juni - juli, maar verzamelen al eerder in brak water bij de riviermondingen. Deze van Ruien was er dus vroeg bij maar het was ook een heel uitzonderlijk warm voorjaar. Ze trekken door tot in de snelstromende beken, paaien van december tot maart en keren dan in tegenstelling tot bv. zalmen wel terug naar zee. Afhankelijk van hun grootte hebben ze een menu van kleine kreeftachtigen en insectenlarven tot vis. Voordat de rivieren werden 'gereguleerd' speelden zeeforellen plaatselijk een grote economische rol: het vetrijke, mooi roodachtige vlees is van even hoge kwaliteit als zalm en werd vroeger vaak als 'zalmforel' verkocht. De meeste vissen die momenteel onder 'zalmforel' verkocht worden, zijn grote regenboogforellen die met kunstvoer in kwekerijen zijn vetgemest... Momenteel komen ze alleen nog voor in een paar kleine ongestoorde rivierstelsels. Men probeert door kunstmatige opfok een paar zuivere populaties in stand te houden en zelfs te vergroten.

Nieuws over vissen is wat ongewoon in onze Natuurpunt publicaties en nochtans is het de moeite om op de hoogte te zijn. Als we bv. als vogelliefhebbers een woordje willen meespreken over de aalscholverproblematiek, dan begint die met de kennis van zijn voedsel: de vissen. Bovendien, als de Schelde zich herstelt dan trekt zich daar een heel ecosysteem aan op en weten we ook dat het daar tenminste voorzichtig de goede kant opgaat.

Met dank voor de bijdrage van alle bovenvernoemde personen aan deze tekst.

Vogelringers, categorie apart... *foto's: Ferdi Verleysen*

Een uiltje vangen....

Norbert Desmet

Het broedseizoen is al goed gevorderd als jullie dit lezen maar weet dat er ondertussen ferm gewerkt is. Bij een deel van de vogelmannen vermindert de nervositeit omdat de grote golf doortrekkers en speciale gasten voorbijgetrokken is. Het wordt plots stiller en dan wordt het uitkijken naar onze broedvogels. Zijn er nog wielewalen, fluiters, matkoppen of nachtegalen in de streek? Te dikwijls blijft dat lijstje oningevuld ofwel door het ontbreken van de soort of van de waarnemer. Een categorie apart zijn de vogelringers, die nu een drukke periode tegemoet gaan. Nestkasten alom, mezen, torenvalken en uilen en losse nesten hier en daar. Daarbij worden ze dikwijls getipt door o.a. de leden van de Kerkuilenwerkgroep die verspreid over het afdelingsgebied de nestkasten in de gaten houden in hun omgeving. Het netwerk functioneerde verleden jaar vrij goed en ook dit jaar zijn we goed gestart. De steenuilen hadden reeds midden mei hier en daar ringbare jongen met Herzele als uitschieter, reeds jongen geringd in 15 nestkasten. Begin juni kwamen daar de eerste kerkuilen bij. Zoals je kan zien op de foto's komt daar nogal wat bij kijken maar het resultaat is dikwijls hartverwarmend. Zeker voor kerkuilen is ringen zinvol omdat we daardoor vaak wat zicht krijgen op de handel en wandel van deze bij ons nog steeds zeldzame broedvogel. Gecombineerd met braakballenonderzoek kunnen we ook beter de problemen gaan inschatten. Het plaatsen van nestkasten helpt de soort en plaatselijk (bv. in Herzele) zijn er mooie resultaten. In andere delen van het afdelingsgebied werkt het minder, maar het is hoopgevend dat er ieder jaar meer jongen geringd worden en toch meer kasten bezet zijn. Daarom ook nog eens een oproep om te luisteren op zachte zomeravonden in de buurt van boerderijen en oude gebouwen of er geen geblaas/gesis van jongen te horen is. Ook gewone waarnemingen van kerkuil rond deze periode zijn zeer welkom en vaak een aanwijzing voor broedgevallen. Contact: Paul Haustraete RLVA 055/20.72.65 of Norbert Desmet 0494/65.33.91.

In de laatste Meander van dit jaar volgt een overzichtje van het broedend volkje in 2011.

Spinnen rond het kasteel

'Sfeerbeeld van een spinnencursus'

Hugo Verschelden / IWG Lampyris

Je zag bij sommigen die rond de tafel zaten een rilling over de rug lopen, toen de araneoloog een harige spin uit zijn mouw schudde. Het monster, een vogelspin met oranje knieschijven, kroop traag over zijn hand. Na de theoretische inleiding in de spinnenwereld die Bryan Goethals op zijn gekende ludieke manier aan de man bracht, werd het tijd voor de echte kennismaking met de levende exemplaren. Wie immers geen levende spin in de hand durft te nemen, kan gewoon niet met determineren beginnen. En dat laatste was nu eenmaal het opzet van de vierdaagse avondcursus die invertebratenwerkgroep Lampyris organiseerde. Dus op zijn minst diende iedere leerling een echte spin, een 'Mexicaanse oranje knievogelspin' in dit geval, in de hand te nemen.

Bryan die het dier zelf kweekte, om te voorkomen dat deze dieren door vangst in het wild uitsterven, vroeg wie zijn huisdier als eerste wou overnemen. Bij dergelijke vraag werd het even stil in het Liedtskasteel te Oudenaarde. Een stilte die toch gestoord werd door geschuifel en nerveus gehoest van mensen met een droogvallende mond. Niemand van de cursisten was immers van te voren ingelicht en bijgevolg niet op dergelijke beklemmende proef voorbereid. De araneofobie, want zo wordt de schrikreactie voor spinnen genoemd, greep velen bij de keel en enkelen durfden het vervaarlijk ogende dier zelfs niet te bekijken. Waarbij ze uit afgrijzen de hand voor de mond sloegen en het harige beest letterlijk de rug toekeerden.

Maar zoals overal, waren er ook moedigen en een eerste vrijwilliger diende zich dan ook aan. In slow motion tastend en kruipend, wisselde het dier van hand. Het beest zelf merkte niet dat het zijn baasje verliet en bij een vreemde terecht kwam. Bryan had het blijkbaar handtam gemaakt en er gebeurde dan ook niets onrustwekkend. De cursist-durfal in kwestie glom fier als een gieter. Hij mocht echter niet te hard juichen want je dient je adem te beheersen en mag onder geen beding op de haren van een vogelspin blazen. Zou dit wel gebeuren, dan geraakt zo'n dier in paniek en vlucht het over de vloer tussen de benen weg. En dan wordt het pas echt kermis om het beest ongeschonden terug te vatten en een aantal mensen uit de luchter te halen.

Toen de overige tafelgenoten zagen dat er geen kwaad in het beestje zat, werd het als een vol soepbord voorzichtig van hand tot hand doorgegeven. Je zag het gezicht van ieder die het dier vasthield opklaren en in hun ogen verscheen een minzame en respectvolle blik. Die voldoening werd door ieder gedragen. Ook de laatste angstige cursiste liet zich mét de geruststellende woorden en aanmoedigingen van de anderen verleiden. Terwijl ze aanvankelijk wel terzijde keek alsof het bij een ander gebeurde liet ze de spin toch op haar hand zetten. Toen het dier daar eenmaal stil van de warmte zat te genieten, durfde de draagster het beest ook aankijken. Een stil applausje voor haar moed volgde. Ook zij leek nu wel voor

foto's: Hugo Verschelden

de araneologie gewonnen. Na deze persoonlijke overwinningen zat iedereen klaar voor de dieren die volgden. Dikke vette huisspinnen mochten zomaar over de tafel rennen en werden met liefde door de omzittenden opgenomen. Alsof het snoepjes waren. Voor de zwarte schorpioen met kromme nagel op zijn staart, ook een spinachtige, bedankten de meesten echter wel. Maar ook dit dier werd blijkbaar door Bryan goed opgevoed en het gedroeg zich dan ook voorbeeldig op de uitgestoken hand van een moedige cursist.

Na deze onvergetelijke ervaring was ieder klaar voor de twee avonden die volgden. Op de eerste werden de spinnenfamilies voorgesteld en op de volgende kwamen dan een aantal soorten onder de bino's terecht om het determineren te oefenen. Het bewijs dat het niet enkel bij de theorie bleef. Het determineren tot op de soort bleek echter niet altijd even gemakkelijk. Maar ieder deed zijn best om wijs te geraken uit de grillige vormen van de genitaliën van die beestjes. Het werd puzzelen om tot de juiste spinnensoort te komen. Hoe dan ook, met deze opdrachten werden de cursisten tegelijk op hun praktische kennis getoetst. Je kreeg immers niet zomaar een attest van de meester araneoloog.

Het sluitstuk van deze boeiende cursus kwam met de spinnenexcursie waarbij allen in het Liedtspark rond het kasteel en in de aldaar aanwezige ijskelder naar wilde spinnen gingen zoeken. Na weken warm en droog, gaven de weergoden nu wind en nattigheid. Een tegenvaller en niet echt een spinnenweertje dus. Zeker de wielwebspinnen met hun vrij hangende webben houden daar niet echt van. Maar spinnen zitten er nu eenmaal overal, ook in de hoekjes en de gaatjes. Bryan beloofde ons dus toch nog enige vangst. Voorafgaand aan de nachtelijke tocht toonde hij ons ook nog vlug een overzicht van spinnenwebben met bijhorende uitleg over onder andere het gebruik en de evolutie van het spinnenweb in de tijd. Interessante kennis. De vorm van het web geeft immers een hint bij de determinatie van de bewoner. Dat werd dus zeker een nuttig gegeven voor de tocht die daarop volgde.

Met lamp, spinnenboek en warme kleding trokken we in de vallende duisternis. Het licht van onze lampen zocht enthousiast in de spleetjes en hoekjes van het kasteeldomein. En de beloofde spinnen zaten er. Voor een buitenstaander moet het schouwspel echter wel heel vreemd hebben geleken. Alsof er schimmen rond het kasteel en door het park dwaalden. Wij wisten echter beter. Wij, de vermeende geesten, genoten van de nachtelijke belevenis en waren

...de beloofde spinnen zaten er... foto: Hugo Verschelden

oprecht tevreden met de opgedane kennis. Leerstof die ons in staat stelt om het boeiende spinnenrijk verder te gaan verkennen. Waarvoor onze dank aan araneoloog Bryan Goethals met zijn geslaagde en goed gedocumenteerde cursus. (En voor het mooi attest dat we thuis een ereplaats zullen geven!)

Nota: Meer sfeerfoto's van de cursus en bijhorende excursie kan je op onze website www.lampyris.be bekijken. Doen!

Tabel lieveheersbeestjes

De nieuwe 'Velddeterminatietabel voor de Lieveheersbeestjes van België en Nederland' van de JNM is voorradig, onder meer in BioShop De Zonnebloem te Oudenaarde.

Het is echt een aanrader. Tachtig bladzijden helemaal in kleur, up to date met veelkleurig Aziatisch lieveheersbeestje en inclusief een larventabel voor 34 soorten. En dat allemaal voor 6,75 euro!

Deinze heeft haar educatieve bijenhal

Florent Van Broeck

Op zondag 3 april 2011 knipte burgemeester Jacques De Ruyck het lint door en opende daarmee officieel de educatieve bijenhal in het recreatiedomein Brielmeersen te Deinze. De hal werd door het personeel van de Brielmeersen gebouwd, in samenwerking met de 'Imkersbond Ambrosius'. De inhuldigingsdag startte met een academische zitting, die werd bijgewoond door 195 genodigden. Na het welkomstwoord van schepen Norbert De Mey kwamen volgende sprekers aan het woord.

- Professor Dr. Jacobs behandelde het thema 'het belang van bijen voor land- en tuinbouw'.
- Licentiaat - doctorandus Wim Reybroeck informeerde het aandachtig luisterend publiek met het thema 'de actuele bijensterfte in een bredere context'.
- Chris Dauw, voorzitter van de Koninklijke Vlaamse Imkersbond, bepleitte het 'doel en nut van overkoepelende en plaatselijke imkersverenigingen'.
- Burgemeester Jacques De Ruyck feliciteerde de realisatoren.

Het gezelschap wandelde dan naar de splinternieuwe bijenhal waar de burgemeester het lint doorknipte.

De bijenhal werd de ganse dag door jong en oud bezocht. De pers was goed vertegenwoordigd: AVS televisie was er en vele kranten hadden reporters en fotografen gestuurd.

De bijenhal in de educatieve Brielmeersen is opgebouwd uit een houten skelet met als muren strobalen met een afwerking van 4 lagen leem. Door gebruik te maken van stro en leem zitten onze bijen in een geïsoleerde omgeving. De bijenhal is zuidwaarts gericht. We werken met passieve kasten, maar we gaan ook imkeren met een simplexkast, een dadantkast en een kast in de vorm van een trapezium dit bijenjaar.
Het educatieve aspect wordt in deze bijenstand sterk beklemtoond.

Tijdens de namiddag was er een druk bijgewoonde bijenmarkt, waar naast bijenverkopers ook houtsnijders en korvenvlechters hun producten aanprezen. Natuurverenigingen bemanden ook kraampjes en verspreidden hun informatie. De stand van het 'Bijen Informatiecentrum' van de universiteit van Gent trok de aandacht. Verder had de provincie Oost-Vlaanderen een stand met zaden, die gratis werden verdeeld. We mogen hier van een belangrijke promotie spreken voor de imkerij in het algemeen.

Dankzij deze ploeg zag de bijenhal eruit als een juweeltje.

Later, op zaterdag 11 juni 2011, werd het imkeren met passieve kasten uitgelegd door oud-voorzitter van de Imkersbond Deinze, expert Roger Depuydt.

Vóór de bijenhal zijn struiken van stekelbessen, witte en rode bessen aangeplant. Een 20 meter verder is een vijver van 6 meter diameter aangelegd die als drinkplaats voor de bijen kan dienen maar ook door kikkers en salamanders zal bewoond worden. Het educatieve blijft ons doel.

De bijenhal is enkel toegankelijk voor de imker en voor scholen tijdens de educatieve lessen en tijdens lessen die gegeven worden door de Imkerbond Ambrosius Deinze.

Afspraken worden gemaakt via digitale weg:
e-mailadres: brielmeersen@deinze.be.

eurabo natuurlijk!
bio-ecologische bouwmaterialen voor energiezuinige houtbouw
www.eurabo.be
FSC Het keurmerk voor verantwoord bosbeheer
VIBE ★★★
Beekstraat 32, 9600 Ronse - tel. + 32 55 23 76 75 - info@eurabo.be

Natuurvriendelijke vakantie?

Norbert Desmet

Veel van onze lezers zullen allicht midden in de natuur hun vakantie plannen, een zalige tijd, soms met een weelde aan soorten en natuurbeleving, en uiteraard nog beter als dit vergezeld wordt van een steeds zeldzamer wordende stilte. Genieten maar zou ik zeggen maar met misschien toch de aandacht gescherpt op respect voor diezelfde natuur.

Zich ontspannen in de natuur is een hot item geworden en dat heeft zo soms zijn averechtse gevolgen. Een voorbeeldje: het kan onschuldig lijken als men die lieve kleine kikkertjes even in een emmertje zet maar als dat gebeurt met wat zonnecrème aan uw handen is dat geen goede zaak. Kikkerhuid is doorlaatbaar!

We gaan ervan uit dat de zware buitensporten niet direct aan u besteed zijn en hopen dat de quad en jeeptochten uw rust niet komen verstoren, want ze worden steeds meer ingeburgerd als een onmisbaar vakantie-element. En laat ons hopen dat uw neiging tot unieke kiekjes nergens plant en dier te veel belast.

Het is momenteel iedereen gegeven om met 'zwaar' en toch eenvoudig te bedienen fotomateriaal erop uit te trekken, maar zwaar is duidelijk niet steeds voldoende. Wee die fuut die te dicht bij het wandelpad zijn nest bouwde en belaagd wordt door close-ups en honden 'op vakantie', dus loslopend, waarna achteraf natuurlijk de onverbiddelijke kraaien tijdens de noodzakelijke vlucht toehappen… We zagen in mei in Frankrijk een schuiltent van een gerenommeerde Belgische natuurfotograaf ontzettend dicht geplaatst bij een kolonie in aanbouw van bijeneters. We zagen Nederlanders uitrukken met frigobakken waarin slangen even werden afgekoeld voor de foto maar helaas niet op dezelfde plaats weer losgelaten… en mogelijks zelfs meegenomen voor de verkoop via internet. We willen niet muggenziften maar de impact van de zich ontspannende Homo sapiens op de natuur is tegenwoordig groot en van een andere 'technische' orde dan pakweg een tiental jaar geleden.

Hoe we daarmee om moeten is niet overal duidelijk, ook niet in eigen kringen. Aan de ene kant wordt de natuur gepromoot als toeristische troef maar vaak betekent dit tegelijk de aftakeling van rijke natuurgebieden. Mogelijks volgt binnen zoveel jaar een omgekeerde reactie op deze politiek van openstelling van de natuur, maar dan kan het al te laat zijn voor een aantal soorten. Een bedenking die ik ook meeneem voor onze laatste natuurgebieden bij ons, die vaak in het aanbod van plaatselijke bezienswaardigheden worden meegenomen. Waar wij wel respect hebben wandelt een toerist misschien met een andere instelling door de natuur, hondje los, veel lawaai en tiens, "dat plantje zou niet misstaan in ons voortuintje"… of "dat mos is zeker onmisbaar voor mijn volgend bloemstuk". Kleine aanslagen, grote aanslagen, niet zeuren bij het begin van de vakantie maar toch even te overwegen bij een koel drankje op uw zomers vakantieterras?

Er beweegt wat in libellenland

Davy De Groote

Iets meer dan 10 jaar geleden begon ik met libellen kijken. Dit was perfect combineerbaar met vogels kijken, want in de zomer zitten er al niet veel vogels, dus werden er andere uitdagingen gezocht in de warmste periode van het jaar. Samen met enkele vogelkijkende generatiegenoten vertrokken we dan, gewapend met vlindernetje en determinatietabel naar allerlei plassen, zowel in eigen regio, maar als je wat soorten wil zien, vooral naar de Kempen, De Gaume of de Viroin. Er werd duchtig op los gevangen en met behulp van de JNM-tabel werden de soorten vakkundig op naam gebracht.

Ondertussen zijn we 10 jaar verder. De tabel werd definitief vervangen door de veldgids 'Libellen van Europa' van Klaas-Dauwe Dijkstra. Het netje maakte plaats voor de verrekijker. Mits nauwkeurige observatie en wat geduld, kan je immers met de huidige veldgidsen in ons land alle libellen determineren met behulp van de verrekijker. 'Vlindernetjes' zijn dus overbodig geworden (al zijn ze zeker handig voor mensen die niet veel ervaring hebben). De tochten naar de Kempen, de Gaume en de Viroin zijn er nog steeds, maar ook in eigen regio lijkt er de laatste jaren wel het één en ander te bewegen. Van de 69 soorten die in België zijn waargenomen, werden er een 40-tal gezien bij ons. De laatste jaren duiken er verschillende nieuwe soorten bij ons op. Hetzij als zwerver, hetzij als nieuwe soort die zich komt vestigen. Een combinatie van warmere zomers, betere waterkwaliteit en hogere waarnemersfrequentie zal hier niet vreemd aan zijn. Enkele opvallende verschijningen van de afgelopen 2 jaar:

• **Gaffelwaterjuffer**: In 2002 besloten we met enkele 'vogelaars' om gaffelwaterjuffer te gaan zoeken in België. We hadden 2 mogelijkheden: de Viroin of de Gaume. Het werd de Viroin. Na een ganse dag zoeken vonden we uiteindelijk 1 gaffelwaterjuffer te Roly! Meteen stond een van de zeldzaamste juffers op ons lijstje. Een kleine 10 jaar later is de toestand helemaal anders: de soort heeft gans Vlaanderen gekoloniseerd, met uitzonderling van Antwerpen en Limburg... maar dat is misschien maar een kwestie van tijd? In onze regio dook de soort voor het eerst op in 2008 te Ronse. De plaats bleek meteen al een goede populatie te herbergen. Maar buiten Ronse was het tamelijk stil rond deze soort. Een zoektocht vorig jaar in de regio maakte al duidelijk dat ze ook elders te vinden was. Niettegenstaande de zoektocht wat laat op het jaar gebeurde, werd de soort gevonden te Eke, Zingem en Nederename. Dit jaar werd de soort reeds gevonden te Oudenaarde en te Ruien. De soort houdt van waters die snel kunnen opwarmen en goed voorzien zijn van waterplanten. De kans is dus reëel dat ze op nog een hoop andere plassen te vinden zijn!

• **Smaragdlibel**: Deze soort komt over gans België voor, maar in West- en Oost-Vlaanderen is het verspreidingsgebied wat verbrokkeld. Voor onze regio was

Bandheidelibel foto: Davy De Groote

Sierlijke witsnuit foto: Ward Vercruysse

er een kleine populatie in de Vestingen te Oudenaarde en rond de oude Scheldearmen aan het golfterrein te Petegem. De laatste jaren lijkt de soort aan een opmars begonnen. Er zijn waarnemingen in Ronse, Bos t'Ename en Zingem. Op de laatste plaats kwam de soort 10 jaar geleden zeker niet voor. De soort prefereert plassen met een goede oevervegetatie, die deels omgeven worden door bomen.

• **Zuidelijke keizerlibel**: In 1999 was er een kleine invasie van deze soort in België

en werd ze bij ons waargenomen te Elsegem en Nederename. Daarna bleef het wat stil met hier en daar eens een waarneming. De laatste jaren duikt de soort echter meer en meer op in ons land. Zowel vorig jaar als dit jaar is de soort waargenomen in de Vestingen te Oudenaarde. De soort duikt vaak op op middelgrote tot grote vijvers met een hoogopgaande oevervegetatie. Aan dergelijke plassen geen gebrek in de regio. Wie gericht op zoek gaat naar deze soort zou ze wel eens snel kunnen aantreffen! Zal de huidige trend resulteren in een permanente vesting in onze regio?

Gaffelwaterjuffer♂ foto: Ward Vercruysse

Glassnijder foto: Dimitri Van de Populiere

Gaffelwaterjuffer♀ foto: Ward Vercruysse

• **Bandheidelibel**: Ongetwijfeld één van onze fraaiste libellen. In ons land zijn de vaste populaties te vinden in enkele gebieden in de Kempen. De soort duikt hier en daar op als zwerver. Er zijn geen waarnemingen gekend uit onze regio. Groot was mijn verbazing toen ik vorig jaar op 7 september een mannetje zag pleisteren in mijn tuin. Het betreft hier uiteraard een zwerver en op een populatie in de regio moeten we niet meteen hopen.

• **Zadellibel**: Deze soort, die vooral te vinden is in de droge streken van Afrika en Azië, is een echte zwerver die in sommige jaren in Noord-Europa wordt waargenomen. Zo is dit de enige libel die in IJsland is vastgesteld. In België zijn er hooguit 4 waarnemingen in de laatste 50 jaar. Begin april bereikte ons het bericht dat er in Portugal massaal veel zadellibellen werden gezien die allen noordwaarts trokken. De weken erna bleven we in ons land genieten van zomerse temperaturen, dus dit zou wel eens het jaar kunnen worden waarin ze gezien werden. Er werd door verschillende mensen goed uitgekeken boven allerlei plassen. Op 24 april stond ik vogels te kijken aan de Callemoeie. Plots vloog een grote libel door beeld. Meteen het sein om de libel goed te bekijken, want zo vroeg op het jaar vliegen er nog niet veel soorten rond. Een bruine libel met een blauw zadel… Een zadellibel! Het nieuws verspreidde zich snel, enkele twitchers kwamen toe, maar de opkomende bewolking besliste er anders over. De zon was weg en ook de libel dook niet meer op. De dag erna werd er nog gezocht door een tiental mensen, maar ze werd niet meer teruggevonden. Een van hen besloot om naar de Bourgoyen te gaan… en ontdekte daar zowaar een nieuwe zadellibel. Enkele libellentwitchers kwamen nu op tijd, een hoop andere waren weer te laat. De weken erna werd er nog een handvol zadellibellen gemeld in ons land, maar ze bleven vaak maar kort pleisteren. Een melding van een zuidelijke keizerlibel in De Panne op 22 april bleek achteraf volgens de waarnemer een zadellibel te zijn en was dus de eerste van dit invasiejaar. Deze soort kan overal opduiken. Op snel uitdrogende plasjes tot grote waterpartijen. Uitkijken in augustus, want de soort heeft een snelle ontwikkeling (aangepast aan de droge omstandigheden in Afrika) en een mogelijke 2de generatie van de zwervende exemplaren is dan al te verwachten!

• **Glassnijder**: De soort vind je in België vooral in de Kempen en aan de Zeeschelde. Er zijn geen recente waarnemingen uit de regio bekend. De soort is na jaren van achteruitgang, terug aan een opmars bezig. Vanuit de Zeeschelde rukt ze langzaam op richting Gent. Dit jaar waren er uitzonderlijk veel waarnemingen van glassnijder. Ook in het Gentse, waar in het verleden enkel maar een zwerver werd waargenomen, doken er veel waarnemingen op. Dat zette me in eigen regio ook aan tot zoeken. Op 9 mei 2011 besloot ik eens Meilegem goed te doorzoeken. Een tochtje langs het water leverde niet veel op. Nog maar net terug op de fiets gesprongen en Dimitri van de Populiere zag een grote libel vliegen boven de weg. We stopten, de libel ging zitten in een wilg… en het bleek een vrouwtje glassnijder te zijn! Een zwerver of toch een voorbode van kolonisatie van onze regio? De toekomst zal het uitwijzen.

Met de huidige snelle klimaatveranderingen zal in de toekomst onze libellenfauna waarschijnlijk nog veranderen. Zo vonden

we een paar weken terug in de Gaume een populatie sierlijke witsnuitlibellen. Deze soort stond genoteerd als uitgestorven in ons land. De laatste waarnemingen dateerden van in de 19de eeuw! Voor onze regio wordt het waarschijnlijk eerder uitkijken naar zuidelijke glazenmaker, zuidelijke oeverlibel of zuidelijke heidelibel. Maar ook de vroege glazenmakers zijn in opmars en wie weet tref je wel een zwerver aan zoals bv. noordse witsnuitlibel? Hebt u zelf libellen en juffers gezien, zeldzame of zeer algemene, aarzel niet om ze te posten op www.waarnemingen.be.

Literatuur:

- De Knijf G., Anselin A., Goffart P. & Tailly M. (eds.), 2006. De Libellen (Odonata) van België: verspreiding-evolutie-habitats. Libellenwerkgroep Gomphus i.s.m. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. 368 pp.
- Klaas-Dauwe Dijkstra, 2008. Libellen van Europa. Vlinderstichting & Tirion Natuur, Baarn, 320 pp.

Vanaf 2011 zijn stortingen vanaf 40 euro fiscaal aftrekbaar

Wil je Natuurpunt helpen bij de aankoop van meer natuur of wil je specifiek het beheer van je favoriete natuurgebied ondersteunen, dan kan dat zoals altijd met een gift! De federale overheid heeft vanaf 1 januari 2011 de grens van het fiscale voordeel van giften opgetrokken; voortaan is elke gift vanaf ***40 euro*** *fiscaal aftrekbaar.*
Wie tussen 1 januari 2011 en 31 december 2011 een gift van 40 euro overmaakt aan Natuurpunt, mag in het voorjaar van 2012 een fiscaal attest verwachten. Lees meer over giften, legaten en schenkingen aan Natuurpunt op:
http://www.natuurpunt.be/nl/doe-mee/giften-en-legaten_264.aspx

Mag ik eens passeren?

Niko Van Wassenhove

Dinsdag 19 april, één van die warme zomerdagen in april. Ik sta leunend tegen mijn fiets in de Scheldevallei op een aarden weg te Eke. Ik was op zoek naar roofvogels en tuurde de hemel af. Ieder stipje laag en hoog in de lucht kreeg mijn aandacht. Op en neer ging mijn verrekijker. Voor mij mag er nu gerust een visarend, rode wouw of zelfs een boomvalk passeren!

Plots hoor ik geritsel voor mijn fiets. Ik kijk naar beneden en een kleine viervoeter staat hier plots voor mijn neus. Met wie hebben we de eer? Een bruin bovenlijf, scherp afgelijnd, met een witte buik en een lange bruine staart die eindigt op een zwarte punt: ontegensprekelijk een hermelijn! Ongegeneerd staat de hermelijn mij aan te staren met zijn donkere ogen. Nu zie ik wel regelmatig hermelijnen in de Scheldevallei, meestal snel de weg overstekend. Maar een exemplaar dat hier voor mijn neus mij staat te bekijken is nu wel iets nieuws. Had het diertje mij niet herkend als een boze mens (dat de hermelijn mij zou herkennen als 'ne groenen' die hem niets zou aandoen sluit ik hier volledig uit) of verwarde de hermelijn mij met een koe?

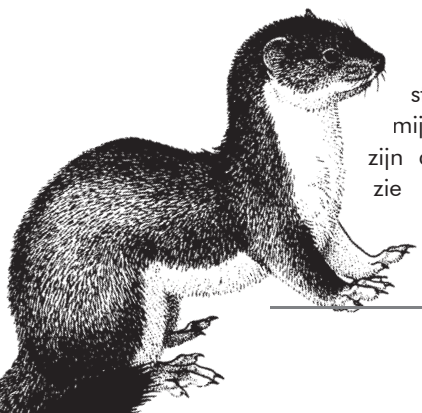

Feit is dat ik pal voor zijn neus stond en de hermelijn daar een probleem mee had. Blijkbaar wilde hij enkel passeren? Het diertje ging naar rechts. Ik boog met mijn hoofd mee naar rechts en de hermelijn ging direct achteruit. Dan maar links proberen dacht hij. Maar met mijn zelfde hoofdbeweging durfde de hermelijn mij links ook niet passeren. De hermelijn wist blijkbaar niet wat doen en verdween dan maar terug in het hoge gras.

Ik vervolgde mijn speurtocht op zoek naar een roofvogel hoog in de lucht. Opeens rende de hermelijn voor mijn voeten en passeerde mij op het grasloze fietsbaantje op de aarden weg die al flink was uitgesleten. Hij keek niet om en hobbelde snel weg. De hermelijn stopte nog even, stak zijn neus hoog in de lucht, vervolgde zijn weg en verdween uit het zicht.
Nee, die dag zag ik geen roofvogels hoog in de lucht, maar ik had wel een mooie ontmoeting met een hermelijn.

P.S. Mochten er mensen zijn die mij verdenken van teveel fantasie, dit is een waarheidsgetrouw artikel. Dus met dank aan de hermelijn die dit artikel mogelijk maakte.

Fenologie 2011

Dimitri Van de Populiere

Eens de winter zijn laatste adem uitblaast en de lente er aankomt, maken veel vogelkijkers zich op om de lang verwachte zomergasten te verwelkomen. Een fenologielijst is een soort van studie van jaarlijks terugkerende verschijnselsen zoals bv. het tijdstip van terugkeren van typische zomergasten. Deze lijst mag uiteraard niet ontbreken in het voorjaarsoverzicht dat je ook vindt vanaf volgende bladzijde.

Datum	Soort	Aantal	Plaats	Waarnemer
24-04-2011	Zwarte ooievaar	1	Nukerke	KLE
03-04-2011	Purperreiger	1	Moeras Vindevogel – Zingem	DDG
28-03-2011	Zomertaling	2	't Dal – Heurne	DDG
09-04-2011	Visarend	1	Tweelingsputten – Eke	SDB
09-01-2011	Rode wouw	1	Sint-Maria-Horebeke	LVDL
03-04-2011	Zwarte wouw	1	Reytmeersen – Welden	DDG
08-02-2011	Bruine kiekendief	1	Kouters - Wannegem-Lede	GCO
22-04-2011	Grauwe kiekendief	1	Kouters – Wannegem-Lede	GCO
21-04-2011	Wespendief	1	Marolle – Eine	GCO
19-04-2011	Boomvalk	1	Sint-Maria-Latem	DVO
16-04-2011	Kwartel	1	Langemeersen – Petegem	THE
01-06-2011	Steltkluut	3	Callemoeie – Nazareth	NGE
26-03-2011	Kleine plevier	2	Terrein De Coupure – Oudenaarde	NGE
14-05-2011	Temmincks strandloper	1	Callemoeie – Nazareth	GGR
20-04-2011	Bosruiter	2	Weiden brug – Zingem	DVDP
02-04-2011	Groenpootruiter	1	Koedreef - Eke	DDS
04-04-2011	Oeverloper	1	De Ratte – Eke	LVM
20-02-2011	Grutto	2	Scheldekouter – Ronse	DVE
11-04-2011	Regenwulp	14	Zijldegemkouter – Kruishoutem	DDG
25-04-2011	Dwergmeeuw	9	Callemoeie – Nazareth	NGE
27-04-2011	Visdief	2	Callemoeie – Nazareth	DDG
25-04-2011	Zwarte stern	6	Tweelingsputten – Eke	SLI
25-04-2011	Zomertortel	1	Volkegembos – Ename	DVDP
02-04-2011	Koekoek	1	De Ratte – Eke	KVE
26-04-2011	Gierzwaluw	1	Centrum – Deinze	KTA
30-04-2011	Wielewaal	1	Moeras Vindevogel – Zingem	ADV
23-02-2011	Boomleeuwerik	11	Akkers – Zulzeke	NDS
27-03-2011	Oeverzwaluw	3	Kaaimeersen – Meilegem	GGR
15-03-2011	Boerenzwaluw	1	Scheyteput – Berchem	LME
30-03-2011	Huiszwaluw	1	Kouters - Wannegem-Lede	GCO
26-03-2011	Boompieper	1	Langemeersen – Petegem	NGE
27-03-2011	Gele kwikstaart	2	Terrein De Coupure – Oudenaarde	GGR
10-05-2011	Nachtegaal	1	Zevenputten – Eine	LME
17-03-2011	Blauwborst	1	Callemoeie – Nazareth	NGE
02-04-2011	Gekraagde roodstaart	1	Koedreef – Eke	DDS
15-03-2011	Zwarte roodstaart	1	Centrale – Ruien	FGO
31-03-2011	Tapuit	1	Vinkt	JPA
18-04-2011	Paapje	1	Zijldegemkouter – Kruishoutem	GCO
25-03-2011	Beflijster	1	Kouters – Wannegem-Lede	GCO
10-04-2011	Tuinfluiter	1	Kaaihoeve – Meilegem	GGR
23-03-2011	Zwartkop	1	Astene	IST
13-04-2011	Braamsluiper	1	Pyreneeën – Ronse	WWI
09-04-2011	Grasmus	1	De Ratte – Eke	DDS
03-04-2011	Rietzanger	1	Weiput – Zingem	DDG
01-04-2011	Sprinkhaanzanger	1	Ronse	DVE
16-04-2011	Snor	1	Vestingen – Oudenaarde	NGE
18-04-2011	Kleine karekiet	1	Vestingen – Oudenaarde	DVE
30-04-2011	Bosrietzanger	1	Langemeersen – Petegem	THE
14-05-2011	Spotvogel	2	Eikenberg – Maarke-Kerkem	BHE
26-03-2011	Fitis	1	Scheldebrug – Zingem	BHE
06-05-2011	Fluiter	1	De Hellinck – Elsegem	NGE
11-03-2011	Tjiftjaf	1	Centrale – Ruien	NDS
05-05-2011	Grauwe vliegenvanger	1	Oude spoorweg – Ronse	DVE
19-04-2011	Bonte vliegenvanger	1	Park Liedts – Oudenaarde	GGR
03-04-2011	Europese kanarie	1	Petegem - Langemeersen	NGE

Overzicht vogelwaarnemingen maart – mei 2011

Dimitri Van de Populiere

Hier volgt een overzicht van enkele soorten die niet in de fenologielijst (op blz. 15) thuishoren. Hoogtepunten van deze periode waren de adulte **kuifduiker** in zomerkleed, de eerste **koereiger** in 3 jaar, langdurig pleisterende **drieteenstrandloper** en **bontbekplevieren**, slechts de vierde en vijfde waarneming van **snor** in 10 jaar en voor het eerst sinds 2008 nog eens een **fluiter**.

Futen tot eenden

Kuifduiker: 13-04 tot 17-04: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (NGE, e.a.). **Geoorde fuut**: 16-04 tot 17-04: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (LVDL, e.a.); 22-04: Oudenaarde, Donk: 2 ex (DVE, e.a.); 30-04: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (DVDP, e.a.); 4-05: Nazareth, Callemoeie: 4 ex (KVE, e.a.); 22-05: Oudenaarde, Donk: 2 ex (NGE, e.a.). **Roerdomp**: 1-03 tot 7-03: Nazareth, Callemoeie: 1 tot 2 ex (NGE, JST). **Koereiger**: 14-05: Heurne, Heuvel: 1 ex (ADV, e.a.); **Kleine zilverreiger**: 16-04 en 17-04: Zingem, Brug en Meilegem, Kaaimeersen: 1 ex (NGE, e.a.); 15-05: Meilegem, Kaaimeersen: 1 ex (BDE, e.a.). **Grote zilverreiger**: vooral in de maand maart nog tot 40 waarnemingen, 7 in april en 1 in mei. **Purperreiger**: Zingem, Moeras Vindevogel: 1 ex (DDG). **Ooievaar**: Opnieuw veel waarnemingen in de buurt van Deinze m.b.t. de vrij rondvliegende vogels van de Brielmeersen. Tijdens trekperiode zullen er ook ongetwijfeld wilde vogels overgevlogen zijn. **Zwarte ooievaar**: 24-04: Nukerke: 1 ex (KLE); 8-05: Erwetegem: 1 ex (DVDB) en Zingem, Grootmeers: 1 ex (PES). **Toendrarietgans**: 6-03: Eke, De Ratte: 1 ex (DDG). **Topper**: 3-03 en 4-03: Eke, Tweelingsputten: 1 ex (TMA, e.a.). **Brilduiker**: 4-03 en 7-03: Eke, Tweelingsputten: 1 ex (LVE, e.a.). Nonnetje: 7-03 en 9-03: Bachte-Maria-Leerne: 1 ex (FGH, e.a.). **Grote zaagbek**: 7-03: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (NGE).

Roofvogels

Visarend: 9-04: Eke, Tweelingsputten: 1 ex (SDB); 10-04: Eine, Snippenwei en Zingem: 1 ex (DDG, GGR); 19-04: Eke: 1 ex (LVM); 29-04: Petegem, Langemeersen: 1 ex (DVDP); 1-05: Kruishoutem, Zijldegemkouter: 1 ex (GCO). **Rode wouw**: 19-03: Huise: 1 ex (FDW); 27-03: Ronse, Tombele: 1 ex (RWE); 30-03: Maarke-Kerkem: 1 ex (DVQ); 1-04: Zottegem, Steenbergse Bossen: 1 ex (FNA); 4-04: Zingem, Grootmeers: 1 ex (LVM); 9-04: Ronse: 1 ex (RWE); 30-04: Etikhove: 1 ex (PAL); 1-05: Dikkelvenne: 1 ex (DVDP, BHE); 4-05: Bos t'Ename en Elst: 1 ex (PHE, LNE); 6-05: Zingem, Weiput: 1 ex (LVM). **Zwarte wouw**: Kwam dit jaar goed door met 26 waarnemingen! **Blauwe kiekendief**: Nog veel waarnemingen in maart, enkele in april en een erg late op 18-05: Huise, Kolpaart: 1 ex (GCO). **Grauwe kiekendief**: 22-04: Kruishoutem, Zijldegemkouter: 1 ex (GCO). **Wespendief**: Zeer vroege waarneming op 21-04: Eine, Marolle: 2 ex (GCO). Vanaf half mei goed doorkomend. **Havik**: 11-03: Zulzeke, Ingelbos: 1 ex (NDS); 15-03: Opbrakel: 1 ex (GDK); 19-03: Zottegem, Steenbergse Bossen: 1 ex (GDK); 15-04: Bos t'Ename: 1 ex (CNU); 20-04: Kwaremont, Beiaardbos: 1 ex (NDS); 16-05: Bos t'Ename: 1 ex (GTA). **Slechtvalk**: 60 waarnemingen, meestal m.b.t. de vogels van Ruien en Deinze. **Smelleken**: 20-03: Wannegem-Lede: 1 ex (GCO); 26-03: Petegem, Langemeersen: 1 ex (NGE); 6-03: Nederzwalm: 1 ex (VLO, KVE); 20-05: Kruishoutem, Zijldegemkouter: 1 ex (NGE).

Topper *foto: Paul Vandenbulcke*

Rallen tot sternen

Kraanvogel: 4-03: Eine, Snippenwei: 1 ex roepend (DDG); 7-03: Sint-Denijs-Boekel: 3 ex over (GGO); 8-03: Melden: 2 ex over (SDH); 14-04: Petegem, Langemeersen: 1 ex tp (LVDL, DVDP, e.a.). **Kluut**: 26-03: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (BDE, e.a.); 27-04: Nazareth, Callemoeie: 2 ex (NGE, e.a.); 9-05: Nazareth, Callemoeie: 4 ex (WSI); 12-05; Nazareth,

Callemoeie: 1 ex (DVDP, e.a.); 22-05: Nazareth, Callemoeie: 5 ex (DVDP, e.a.). **Bontbekplevier**: 4-05 tot 20-05: Nazareth, Callemoeie: regelmatig 1 tot 2 ex (KVE, e.a.). **Goudplevier**: 9-03: Eine, Marolle: 12 ex (NGE, e.a.); 12-03: Petegem, Langemeersen: 2 ex over (DVDP, BHE); 13-03: Kruishoutem, Zijldegemkouter: 6 ex (GCO); 19-03 en 20-03: Huise, Kouters: 18 ex (GCO). **Drieteenstrandloper**: 12-05 tot 24-05: Nazareth, Callemoeie: regelmatig 1 ex (NGE, e.a.). **Bonte strandloper**: 2-05: Meilegem, Kaaimeersen: 1 ex (BDE, e.a.); 23-05: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (DVDP). **Temmincks strandloper**: 14-05 en 15-05: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (GGR, e.a.). **Zwarte ruiter**: 1-05 tot 6-05: Meilegem, Kaaimeersen: 1 ex (DVDP, BHE, e.a.). **Regenwulp**: 11-04: Kruishoutem, Zijldegemkouter: 11 ex (DDG); 14-04: Oudenaarde, Donk: 2 ex (LVDL, e.a.); 17-04: Ename, Volkegembos: 1 ex (TT VLARD); 27-04: Petegem, Langemeersen: 4 ex (KVE, VLO); 30-04: Wannegem-Lede: 1 ex (GCO). **Houtsnip**: 18 waarnemingen in maart. **Bokje**: 21-03: Deinze, Zeverenbeekvallei: 1 ex (VLO); 22-03, 3-04 en 8-04: Berchem, Paddenbroek: 1 ex (TLI, NDS). **Zwartkopmeeuw**: 3-03: Oudenaarde, Donk: 2 ex (NGE); 4-03 tot 27-03: Nazareth, Callemoeie: regelmatig 1 ex (DVDP, e.a.); 19-03: Zingem, Weistraat: 1 ex (BDE); 28-03: Deinze: 2 ex (VLO, KVE); 24-04: Nazareth, Callemoeie: 2 ex (JDW); 25-04: Heurne, Schelde: 7 ex over (DDG); 26-05: Deinze: 1 ex (NGE). **Geelpootmeeuw**: 1-03 tot 18-03: Nazareth, Callemoeie: 1 tot 3 ex (NGE); 12-03 tot 1-05: Oudenaarde, Vistrap: 1 ex (NGE, e.a.); 27-03: Deinze: 1 ex (ECO); 29-05: Deinze: 1 ex (NGE). **Pontische meeuw**: 4-03 tot 27-03: Nazareth, Callemoeie: 1 tot 3 ex (NGE, e.a.); 20-03: Oudenaarde, Schelde: 1 ex (NGE); 24-04 en 25-04: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (JDW, e.a.). **Grote mantelmeeuw**: 11-03: Eke, Tweelingsputten: 2 ex (TMA); 6-04: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (KVE, VLO). **Dwergmeeuw**: Nazareth, Callemoeie: 9 ex (NGE, e.a.).

Duiven tot lijsters

Ransuil: 11-03: Beerlegem: 11 ex (FVE); 15-03: Heurne, Dal: 1 ex (DDG); 18-03: Lozer: 1 ex (PTA); 6-04 en 16-04: Ruien, Kluisbos: 1 ex (GGR, NDS); 1-05 tot 24-05: Petegem, Langemeersen: regelmatig 1 ex met nest (LVDL, e.a.); 28-05 tot 31-05: Zingem: regelmatig 1 ex met roepende jongen (ADV, e.a.); 28-05: Machelen: 1 ex (ECO). **Kerkuil**: 6-03: Machelen: 1 ex (VLO, KVE); 12-03: Ooike: 1 ex (PTA); 19-03 en 30-05: Lierde, Parkbos: 1 ex (ADG); 20-03: Kwaremont: 2 ex (JLA); 24-03: Zulzeke: 1 ex (PVE); 7-04: Ronse, Tombele: 1 ex (RWE); 10-04: Eke, Tweelingsputten: 1 ex (SLI); 25-04 tot 11-05: Welden: 1 ex (GGR, e.a.). **Zwarte specht**: 11-03: Wortegem: 1 ex (DDG, DVDP); 4-04: Eke, Koedreef: 1 ex (LVM); 6-04: Ruien, Kluisbos: 1 ex (GGR, NDS). **Middelste bonte specht**: 23-04: Ronse, Heynsdale: 1 ex (ELI, e.a.). **Kleine bonte specht**: 27 waarnemingen verspreid over de regio. **Boomleeuwerik**: 4-03: Ronse, Pyreneën: 1 ex (DVE); 13-04: Brakel, Burreken: 14 ex (ETH); 20-03: Oudenaarde: 1 ex (NGE). **Rouwkwikstaart**: 3-03 tot 30-04: af en toe 1 tot 2 ex (BDE, e.a.). **Nachtegaal**: 10-05 en 11-05: Eine, Zevenputten: 1 ex (LME, e.a.); 28-05: Oudenaarde, Meerspoort: 1 ex (GMI). **Gekraagde roodstaart**: van 2-04 tot 14-05: Eke, Koedreef en Dries: 1 tot 2 ex (DDS, e.a.); 25-04: Dikkelvenne: 1 ex (JVE); 28-04

Paapje *foto: Gerard Mornie*

tot 7-05: Kruishoutem: 1 ex (WSI, e.a.). **Paapje**: 18-04 en 24-04: Kruishoutem: 1 ex (GCO, NGE); 1-05 tot 7-05: Petegem, Langemeersen: 2 tot 7 ex (NGE, e.a.); 1-05: Wannegem-Lede, Kouters: 6 ex (DVDP, BHE); 3-05: Melden: 1 ex (TLI); 3-05: Kruishoutem, Zijldegemkouter: 1 ex (WSI). **Roodborsttapuit**: 8-03: Petegem, Langemeersen: 1 ex (DVDP); 13-03: Mater: 1 ex (JCO, LBA, LMI); 24-04: Ename, Ruïne: 1 ex (NGE). **Beflijster**: 25 en 26-03: Wannegem-Lede: 1 ex (GCO); 6-04: Zingem, Stuivenberg: 1 ex (ADV); 6-04: Ronse, Pyreneëen: 1 ex (DVE); 10-04: Wannegem-Lede: 1 ex (GCO); 11-04: Eine, Snippenwei: 1 ex (DDG); 17-04: Berchem, Weyns: 1 ex (TLI); 24-04: Bos t'Ename: 1 ex (NGE); 10-05: Petegem, Langemeersen: laatste datum ooit in het voorjaar voor de regio: 1 ex (DDG, e.a.).

Zangers tot gorzen

Braamsluiper: 13-04: Ronse, Pyreneën: 1 ex (WWI); 22-04: Oudenaarde, Vestingen: 1 ex (DVE); 24-04: Bos t'Ename: 1 ex (NGE); 27-04 tot 5-05: Ronse: 4 verschillende zp (DVE); 5-05: Eine: 1 ex (DDG); 23-05 tot 31-05: Zingem: 1 ex (GGR, e.a.). **Rietzanger**: Stevig voorjaar met heel wat waarnemingen met max op 7-05: Eine, Snippenwei: 8 zp (DDG). **Sprinkhaanzanger**: 61 waarnemingen! **Snor**: 16-04 tot 18-04: Oudenaarde, Vestingen: 1 ex (NGE, e.a.); 21-04: Petegem, Langemeersen: 2 ex (THE). **Cetti's zanger**: +200 waarnemingen, vaak dezelfde zangposten! **Fluiter**: 6-05: Elsegem, De Hellinck: 1 ex (NGE, e.a.). **Vuurgoudhaan**: 8-03 en 4-04: Ronse, Bois Joly: 1 ex (DVE); 12-03: Ronse, Tombele: 2 ex (DVE); 13-03: Nokere: 1 ex (GCO); 15-03 tot 25-05: Ronse, Pyreneëen: af en toe 1 tot 2 ex (DVE); 19-03: Zottegem, Steenbergse Bossen: 1 ex (CNU, e.a.); 27-03: Lozer, Bos: 1 ex (DDG); 6-05: Opbrakel, Bos: 1 ex (CDU). **Bonte vliegenvanger**: 19-04: Oudenaarde, Park Liedts: 1 ex (GGR). **Barmsijs spec**: 15-03: Ronse, Pyreneëen: 3 ex (DVE); 17-04: Ename, Volkegembos: 1 ex (TT VLARD); 25-04: Meilegem, Kaaimeersen: 1 ex (DVDP). **Europese kanarie**: 3-04: Petegem, Langemeersen: 1 ex (NGE). **Goudvink**: 4-03, 11-03 en 1-04: Ronse, Pyreneëen: 1 ex (DVE); 5-03 en 12-03: Ronse, Tombele: 2 ex en 1ex (DVE). **Appelvink**: 5-03: Ronse, Tombele: 4 ex over (DVE); 6-03 en 7-03: Meilegem, Kaaihoeve: 1 ex (DVDP, e.a.); 19-03: Ronse, Tombele: 3 ex over (DVE); 30-03: Ronse: 2 ex over (DVE); 22-04: Ruien, Kluisbos: 1 ex (DDG, DVDP); 25-04: Ronse, Bois Joly: 1 ex over (DVE); 4-05: Ronse, Tombele: 1 ex (DVE); 8-05: Ronse, Pyreneëen: 2 ex over (DVE).

Dank aan alle waarnemers!

uit La Hulotte

Slechtvalken

Norbert Desmet

Jaarlijks weerkerend is het verhaal van de slechtvalken die, van bijna uitgestorven, zijn teruggekeerd naar een regelmatige verschijning. Uw uitstapje naar het centrum van Gent wordt gekleurd door de slechtvalken van St. Baafs boven uw hoofd en wellicht bent u een van de velen die op een of andere site de belevenissen van een familietje daar hoog op een gebouw gevolgd hebt via de webcamera's. Ze zijn populair en halen de kranten. Volgend jaar zijn wellicht die van Deinze (zie ook blz. 34) of Oudenaarde aan de beurt waar ze ook geholpen worden door het plaatsen van nestkasten. We denken dat net als in Gent ook de soort bij ons verder zal uitbreiden. Ze sturen wellicht hun jongen uit naar nabije torens, centrales en fabrieken. De soort boert goed ook al omdat ze, naast bescherming en nestaanbod, voldoende voedsel heeft. Dat voedsel varieert nogal naargelang de plaats en gaat van verwilderde duiven en meeuwen naar lekkerder hapjes als een taling of een grutto die ze dan wel meestal in het trekseizoen vangen en dit bij nacht in het schijnsel van hun verlichte broedplaatsen (centrales, kerktorens,...). Alles laat vermoeden dat er dit jaar meer dan 100 jonge slechtvalken in Vlaanderen zullen uitvliegen. Het begon voor Oost-Vlaanderen in 1996 met 1 nest op de kerncentrale in Doel, in 1999 was Ruien aan de beurt en waren er al 4 broedkoppels en in 2010 waren dat er 8. De snelste stijging is voor Antwerpen van 1 in 1998 naar 18 nesten in 2010! Veel van de jongen zijn geringd zoals de twee in Ruien met een metalen en een witte kleurring, waardoor men het komen en gaan van de nakomelingen kan volgen.

BYNOLYT
KOWA
LEICA
NIKON
STEINER
SWAROVSKI
ZEISS

Speciaalzaak voor optische instrumenten
alle merken
speciale condities voor Natuurpuntleden
demonstraties op aanvraag

Optiek Van Ommeslaeghe

Nederstraat 20, 9700 Oudenaarde
tel 055/311801 • optiek@vanommeslaeghe.be
www.vanommeslaeghe.be

SL: Natuurpunt afdeling Schelde-Leie
SV: Natuurpunt afdeling Scheldevallei
VA: Natuurpunt afdeling Vlaamse Ardennen
RO: Natuurpunt afdeling Ronse
OUD: Natuurpunt afdeling Oudenaarde.
ZV: Natuurpunt afdeling Zwalm.vallei
GZ: Natuurpunt afdeling Groot Zingem
DE*plus*: Natuurpunt afdeling Deinze-*plus*.
HRZ: Natuurpunt afdeling Herzele.
KRB: Kern 'Rondom Burreken'
KBE: Kern Werkgroep bos t'Ename
VWG: Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
PWG: Plantenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
PAWG: Paddenstoelenwerkgroep Vlaamse Ardennen-*plus*.
NWB: Nationale Werkgroep Botanie
IWG: Invertebratenwerkgroep 'Lampyris'
NWG: NatuurstudieWerkGroepen Vlaamse Ardennen-*plus*.
ZWG: Zoogdierenwerkgroep Natuurpunt VA-*plus*
BWG: Bramenwerkgroep Natuurpunt VA-*plus*
MOW: Milieufront Omer Wattez
JNM: Jeugdbond voor Natuur en Milieu.
TW: Trage Wegen vzw
VA-*plus*: Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*.
WMBV: Werkgroep Maarkebeekvallei.
WMB: Werkgroep Munkbosbeekvallei
VUB: Vrienden van het Uilenbroek
RLVA: Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen

Zondag 3 juli 2011

■ **DE*plus*: Met Natuurpunt Deinze naar zee!** Organisatie: Eddy Vervynck (0496/62.63.03) en Paul De Wilde (0478/36.75.51). Familiale uitstap naar het Vlaams Bezoekers- en Natuureducatiecentrum 'De Nachtegaal' in De Panne. We trekken eerst naar het strand, waar we onder begeleiding van een ervaren gids alles te weten komen over de exoten in de Noordzee ten gevolge van de opwarming van de aarde. Na deze boeiende strandwandeling nuttigen we onze eigen meegebrachte picknick, bij goed weer op een terrasje, bij slecht weer in het cafetaria van 'De Nachtegaal'. Om 14u bezoeken we daar kort de tentoonstelling en natuurtuin, en wandelen dan met een lokale gids door het natuurreservaat 'De Oosthoek'. We verzamelen om 7u30 aan de inkom van het station van Deinze. We keren rond 17u30 terug, of de groep beslist anders. Kostprijs per persoon: 15 euro. Inbegrepen: 2 gidsen + trein De Panne heen en terug. Meebrengen: picknick (lunchpakket), wandelschoenen, evt. verrekijker. Max. aantal deelnemers: 30. Inschrijven door storting van 15 euro p.p. op rek. 979-4359750-90 van Natuurpunt Deinze *plus* vóór 30 juni a.u.b! Eventuele wijzigingen worden meegedeeld op de site www.deinzeplus.be. Tot dan en breng de zon mee !

Woensdag 6 juli 2011

■ **PWG+ ZV: Plantendeterminatie en –inventarisatie in de Steenbergse bossen te Sint-Goriks-Oudenhove.** Gids: Dieter Everaert, tel. 09/345.96.30. Samenkomst om 19u aan de kerk van Sint-Goriks-Oudenhove. Determinatie en inventarisatie van de flora van bronbos en hellingbos. Einde bij zonsondergang. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, flora, evt. loep.

Donderdag 7 juli t.e.m. zondag 17 juli 2011

■ **SL: Reis naar Wit Rusland.** Reisleider is Michel Vander Vennet.

Zondag 10 juli 2011

■ **IWG+ VA: OP zoek naar libellen in het Paddenbroek te Berchem.** Gids: Norbert Desmet, tel. 0494/65.33.91. Samenkomst om 13u45 aan de kerk van Berchem of om 14u aan parking Paddenbroek, Paddenstraat te Berchem. Op zoek naar de gewone libellensoorten, met initiatie in het determineren van deze sierlijke beestjes. Afhankelijk van de resterende tijd bezoeken we ook de Centrale te Ruien met veel kans op vuurlibel en variabele waterjuffer. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen nuttig bij regenweer, loep en libellengids is nuttig maar niet noodzakelijk.

■ **ZV + Houtem: Op stap naar de Klokfontein.** Gids: Peter D'hondt, nphoutem@gmail.com. Vertrek om 9u30 op de parking van B&B Den Boomgaard, Cotthem 15 A te St-Lievens-Houtem. Aan de zuidwestelijke kant van Sint-Lievens-Houtem ligt de deelgemeente Oombergen. Oombergen maakt zowel deel uit van Sint-Lievens-Houtem als van Zottegem. In de grensoverschrijvende Oombergse bossen (Europees beschermde habitat / VEN-gebied) ontspringt de Klokfonteinbeek die uitmondt in de Kottembeek. Ooit gehoord van goudveil, reuzenpaardenstaart en dotterbloem? Spreekt de vuursalamander tot jouw verbeelding? Op deze wandeling in één van de mooie brongebieden uit onze streek kom je alles te weten over deze liefhebbers van natte voeten. Einde omstreeks 11u30. Meebrengen: stevig schoeisel.

Woensdag 13 juli 2011

■ **PWG+ SV: Plantendeterminatie en –inventarisatie in de Hospicebossen te Nazareth.** Gids: Henk Coudenys, tel. 09/386.97.11. Samenkomst om 19u aan de kerk van Nazareth. Determinatie en inventarisatie van naaldbos en heiderelicten. Einde bij zonsondergang. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, flora, evt. loep.

Woensdag 20 juli 2011

■ **VA: Familiale avondlijke natuurwandeling langs de oude spoorweg in Ruien.** Gids: Karel De Waele; tel. 09/386.45.60 (gsm 0474/77.82.76 enkel die avond bruikbaar). Samenkomst om 19u aan de kerk van Ruien. Genieten van de avondlijke geluiden van de vogels in het struikgewas langs de oude spoorweg... en van warmteminnende zomerbloeiers. Meebrengen: stevig schoeisel, aangepaste kledij. Einde omstreeks 22u.

Donderdag 21 juli 2011

■ **ZV: Zomeravondwandeling: Verkenning van de Munkbosbeekvallei.** Gids: Laurent Flostroy, tel. 0498/67.71.09, laurent.flostroy@telenet.be. Samenkomst om 19u30 aan de bushalte schuin tegenover de kerk van Beerlegem (Zwalm). Een gezellige wandeling voor de thuisblijvers op deze zomerse avond. Einde om 21u30. Meebrengen: stevig schoeisel.

Zaterdag 23 juli 2011

■ **NWB: Plantenstudiedag in de Oostvoorduinen.** Gids: Godfried Warreyn, tel. 058/51.80.80. Samenkomst aan het kerkhof van Oostduinkerke (Kerkhofstraat) te 9u. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok C0.48.44, met droge halfoude duinen en een stukje polder, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Voor kostendelend vervoer vanuit onze regio contacteer Karel De Waele, tel. 09/386.45.60.

Zaterdag 30 juli 2011

■ **KBE: Werkdag in het Bos t'Ename.** Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. 's Middags gratis soep en boterhammen met beleg voorzien. Elke laatste zaterdag van de maand is het verzamelen geblazen om vele klusjes te doen in het natuurreservaat Bos t'Ename. In de wintermaanden wordt er voornamelijk gekapt, in de zomermaanden voornamelijk gemaaid. Brandhout wordt verdeeld onder de deelnemers. Meebrengen: hakmes/bijl en/of motorzaag, werkhandschoenen, laarzen. Einde omstreeks 17u.

Zondag 31 juli 2011

■ **IWG + DE*plus*: Nachtvlinders op naam brengen.** Begeleiding: Etienne Colpaert etienne.colpaert@telenet.be tel. 09/386.63.90 en Rik Desmet desmet.rik@scarlet.be tel 09/386.46.63. Samenkomst om 8u. aan de Parijsestraat nr. 31 te Deinze. We brengen de nachtvlinders op naam die de voorgaande nacht met lichtvallen werden gevangen in ''t Nieuwgoed te Parijs' (Stadsbos Deinze). Een aanrader voor wie kennis wilt maken met deze bonte diversiteit aan vlinders. Einde omstreeks 10u30. Meebrengen: loep, loeppotje, eventueel nachtvlindergids (deze zal ook ter plaatse ter beschikking en te koop zijn).

■ **RO+ IWG: Vlindertocht langs oude spoorlijn Ronse-Doornik.** Gids: Jo Glibert, tel. 055/21.00.46. Samenkomst om 14u aan het station van Ronse. Aandacht voor vlinders en andere insecten. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: vlindernet, insectengidsen, laarzen of goed schoeisel.

Zaterdag 6 augustus 2011

■ **NWB + VA: Plantenstudiedag in de Scheldevallei.** Gids: Karel de Waele, tel. 09/386.45.60; gsm 0474/77.82.76. Samenkomst aan de kerk van Ruien te 9u. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok E2.46.33, met Scheldeoevers, oude meanders en een oude spoorweg, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Voor kostendelend vervoer vanuit onze regio contacteer Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Aansluiten voor een halve dag is ook mogelijk (indien enkel in de namiddag best een telefoontje naar GSM 0474/77.82.76 om te weten waar men ons kan vervoegen).

Zaterdag 13 augustus 2011

■ **WMB + ZV: Werkdag in het Munkbos te Velzeke.** Begeleider: Laurent Flostroy 055/60.51.13 laurent.flostroy@telenet.be. Samenkomst om 13u30 aan de toegang in de Munkbosstraat te Velzeke nabij Dikkele. We gaan de bosrand die grenst aan de Munkbosstraat onderhouden. Meebrengen: handzaag, hakmes, bijl, riek, werkhandschoenen, laarzen. Einde omstreeks 17u.

Zaterdag 13, zondag 14 en maandag 15 augustus 2011

■ **IWG: Weekend Landschap en ongewervelden in de Limburgse Kempen.** Gidsen: Bryan Goethals en Gerda Achtergaele, g.achtergaele@telenet.be of 055/60.35.09 of 0486/21.69.22. Inschrijven verplicht! Max. deelnemers: 20. Verdere inlichtingen bij de gidsen of via www.lampyris.be.

Woensdag 17 augustus 2011

■ **SL: Familiale avondlijke natuurwandeling langs de Latemse meersen.** Gids: Karel De Waele; tel. 09/386.45.60 (GSM 0474/77.82.76 enkel die avond bruikbaar). Samenkomst om 19u aan de kerk van St-Martens-Latem. Genieten van de avondlijke geluiden van de vogels, met hier en daar een woordje uitleg over de geomorfologie... en eventuele late zomerbloeiers. Meebrengen: stevig schoeisel, aangepaste kledij. Einde omstreeks 22u.

Donderdag 18 augustus 2011

■ **ZV: Zomeravondwandeling, verkenning van de Dorenbosbeekvallei.** Gids: Vincent Decroock, tel. 0498/10.95.39. Vertrek om 19u30 in de Industrielaan te Brakel aan het kruispunt met Baneike. In de Dorenbosbeekvallei werd verleden jaar met man en macht gewerkt tijdens de Dag van de Natuur. Nu bekijken en observeren we het gebied in alle rust op een mooie zomeravond. Einde omstreeks 21u30. Meebrengen: stevige schoenen.

Zaterdag 20 augustus 2011

■ **NWB: Plantenstudiedag aan het Zeekanaal met de Rupelmonding**. Gids: Nico Wijsmantel, GSM 0476/66.63.68. Samenkomst aan de kerk van Wintam te 9u. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok C4.54.22, met het Noordelijk Eiland aan de nieuwe zeesluis, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen:laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Voor kostendelend vervoer vanuit onze regio contacteer Karel De Waele, tel. 09/386.45.60.

Zondag 21 augustus 2011

■ **IWG + PWG + CVN: Dagcursus gallen in Bos t' Ename.** Lesgever: Pieter Blondé, tel. 0488/36.22.79, pieter.blonde@c-v-n.be Samenkomst om 10u aan het voetbalveld (einde Kapellestraat) bij Ename. Gallen zijn meestal door insecten verwekte abnormale vergroeiingen op planten, die dienst doen als broedkamers voor hun nageslacht. Maar er zijn ook andere galvormers. In de voormiddag krijgen we inzicht in het mysterieuze leven van de galbewoners, 's namiddags gaan we zelf op zoek. Meebrengen: middageten (drank is ter plaatse beschikbaar), keukenmes, loep, eventueel plantengids en gallenboek (deze zullen ook ter plaatse te koop zijn). Einde omstreeks 17u.

Zaterdag 27 augustus 2011

■ **KBE: Werkdag in het Bos t'Ename.** Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. 's Middags gratis soep en boterhammen met beleg voorzien. Elke laatste zaterdag van de maand is het verzamelen geblazen om vele klusjes te doen in het natuurreservaat Bos t'Ename. In de wintermaanden wordt er voornamelijk gekapt, in de zomermaanden voornamelijk gemaaid. Brandhout wordt verdeeld onder de deelnemers. Meebrengen: hakmes/bijl en/of motorzaag, werkhandschoenen, laarzen. Einde omstreeks 17u.

■ **PWG+ ZV: Plantendeterminatie en –inventarisatie in de Steenbergse bossen te Sint-Goriks-Oudenhove.** Gids: Dieter Everaert, tel. 09/345.96.30. Samenkomst om 14u aan de kerk van Sint-Goriks-Oudenhove. Determinatie en inventarisatie van de flora van bronbos en hellingbos. Einde om 17u. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, flora, evt. loep.

■ **KRB+IWG+ZWG: Op zoek naar vleermuizen en nachtvlinders.** Gids: Ronny De Clercq, tel. 055/45.63.42, ronnydeclercq@pandora.be. Samenkomst om 20u30 aan de Orangerie Stokstraat 54 te Schorisse (toegang via de tuin). European Moth Nights: door jaarlijks op verschillende tijden over geheel Europa nachtvlinders te vangen, verzamelen we meer gegevens over hun voorkomen. Een projectie leert ons de wondere wereld van de vleermuizen beter kennen. Daarna gaan we op zoek naar de nachtelijke fladderaars. Einde omstreeks 24u.

■ **DE*plus* + MOW+ SSD: stadsbosmarathon.** We organiseren een heuse natuurmarathon rond het stadsbos van Deinze. De ganse dag zijn er geleide activiteiten voor jong en oud waarbij we de natuur op verschillende manieren beleven. 's Avonds is er het traditionele eetfestijn in het domein De Ceder (Parijsestraat 34, Astene-Deinze). Voor actuele info: Wim Bracke (09/380.01.03) en www.stadsbosdeinze.be of www.deinzeplus.be Lees het volledige programma op de achterflap van deze Meander.

Zondag 28 augustus 2011

■ **VA+VWG: Vogelringactiviteit.** Gidsen: Lietaer Thijs (Thijs.Lietaer@telenet.be of tel: 0473/581714) en Desmet Norbert. **inschrijven** verplicht bij Thijs! Max. deelnemers: 20. Afspraak om 6u45 op parking voor de kerk van Berchem (Kluisbergen). Vandaar verplaatsen we ons samen naar de ringplaats. We krijgen een unieke gelegenheid om vogelringers aan het werk te zien en vogeltjes van heel dichtbij tot in de details te bewonderen... Bij slecht weer zal deze activiteit niet doorgaan en worden de deelnemers verwittigd. Meebrengen: laarzen, verrekijker (ev. fototoestel), gidsen...

Dinsdag 30 augustus 2011

■ **ZV: Europese Nacht van de Vleermuis.** Gids: Chris Nuyens, 0495/67.96.15. Vertrek om 20u aan het stedelijk ontmoetingscentrum Sint-Maria-Oudenhove. Een woordje uitleg en een wandeling in de avondschemering. Hét uitgelezen moment om kennis te maken met deze mysterieuze vliegende zoogdiertjes. Einde omstreeks 23u. Meebrengen: aangepaste kledij.

Zaterdag 3 september 2011

■ **IWG + ZV: Nachtvlindernacht te Steenbergen, Zottegem (Erwetegem).** Begeleiding: Chris Nuyens, tel 0495/67.96.15, chris_nuyens@telenet.be. Samenkomst om 20u30 aan Steenbergen (de straat) te Erwetegem. Er is daar weinig parkeerplaats, verderop in de straat lukt dit wel. Aan de ingang zal de vlag van Natuurpunt hangen. Kijk op www.natuurpuntzwalmvallei.be bij twijfel i.v.m. de locatie. We verkennen de diversiteit aan nachtvlinders in de Steenbergse bossen. Einde omstreeks 24u.

■ **NWB: Plantenstudiedag in het natuurreservaat 'De**

Teut'. Gids: Lily Gora, GSM 0479/79.93.72. Samenkomst aan de carpoolparking van afrit 29 op de E314 (Houthalen, Helchteren, Zonhoven) om 9u. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in nog te bepalen kmhok, met drooggevallen vijveroevers, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen noodzakelijk, loep, flora's, lunchpakket met drank.

Zondag 4 september 2011

■ **DE*plus*: Familiale fietstocht 'Langs de Leie en meanders'.** Gidsen: Geert De Sutter, tel. 09/328.40.48 en Paul De Wilde, tel. 0478/36.75.51. Verzamelen om 10u aan de kerk te Deinze. We fietsen richting Gent. Onderweg genieten we van de Latemse Meersen, de Assels… Einde omstreeks 17u30. Meebrengen: picknick en goede fiets.

■ **VA: Familiale natuurwandeling langs de Ulrich Libbrechtwandeling te Zulzeke.** Gids: Filip Keirse, tel. 055/38.78.83. Samenkomst om 14u aan de kerk te Zulzeke. We wandelen langs trage wegen van Zulzeke. Aandacht voor natuur en cultuur. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: goed schoeisel.

Zaterdag 10 september 2011

■ **PWG+OUD: Plantendeterminatie en –inventarisatie van stadsflora in de buurt van het station van Oudenaarde.** Gids: Dirk Fiers, tel. 0494/39.52.97 en Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Samenkomst om 14u aan de parking aan de voorkant van het station. Einde om 17u. Meebrengen: stevig schoeisel, flora, evt. loep.

■ **IWG: Ongewervelden en landschap.** Gidsen: Bryan Goethals, bryan.goethals@telenet.be en Gerda Achtergaele, g.achtergaele@telenet.be, tel. 055/60.35.09. Samenkomst om 14 uur op de parking van Ladeuze te Etikhove. In dit typische Vlaamse Ardennenlandschap vinden talloze kleine beestjes een geschikte leefomgeving. Er kunnen tevens enkele hooiwagens worden verzameld, die op donderdag 15 sept. op naam kunnen worden gebracht. Meebrengen: loep(potje), insectengids... Einde omstreeks 17u.

■ **ZV: Levend erfgoed: bomen en struiken.** Gidsen: Laurent Flostroy en Joris Otte, tel 09/360.44.82. Afspraak om 13u30 aan de kruising van de Kasteeldreef en het Mijnwerkerspad te Brakel, Sint-Maria-Oudenhove. Bomen en struiken: wanneer zijn ze hier gekomen? Hoe hebben ze zich hier ontwikkeld? Welke soorten zijn hier echt inheems? Gevolgd door de pluk van zaden van inheemse soorten. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen, werkhandschoenen, eventueel een emmer en/of een lange stok.

Zondag 11 september 2011

■ **VA+VWG: Vogelobservatie aan de moerassen van Harchies (Henegouwen).** Gids: Willy Aelvoet, tel. 055/31.67.30. Samenkomst om 7 uur aan de kerk van Leupegem. Terug in Leupegem om 12u30. Misschien is de Visarend, zoals vorig jaar, op post. Ook andere roofvogels als Buizerd, Wespendief en Bruine kiekendief zijn te verwachten, naast verschillende soorten eenden en andere watervogels. Meebrengen: laarzen, verrekijker (eventueel telescoop), vogelgidsen.

Woensdag 14 september 2011

■ **SV+VWG: Bijeenkomst van de Vogelwerkgroep in het Stedelijk Centrum te Heurne,** o.l.v. Paul Vandenbulcke, tel 0475/34.65.86. Aanvang om 20u. Einde rond 22u30. Op deze bijeenkomst van de vogelkijkers uit de regio (of daarbuiten) zul je ongetwijfeld nieuwe zaken bijleren. Sedert het pure vergaderen op een ander moment plaatsvindt, staat alles in het teken van vogels en vogelkijken. Er worden enkele voorstellingen gebracht, die kunnen gaan over diverse thema's: determinatie, reisverslagen, projectresultaten… Dit zowel voor de beginnende vogelkijker als de meer gevorderde. De exacte inhoud kan minstens een week op voorhand gevonden worden bij 'activiteiten' op onze VWG-website: http://www.vwg-vlaamseardennenplus.be/

Donderdag 15 september 2011

■ **IWG: Het op naam brengen van hooiwagens.** (determinatie). Begeleiding: Ronny De Clercq, tel. 055/45.63.42, ronnydeclercq@pandora.be. Samenkomst om 19u30 in de Orangerie, Stokstraat 54 te Schorisse (toegang via de tuin). Hooiwagens zijn die langpotige spinachtige beestjes waar we zo vaak onoplettend aan voorbijgaan, maar hoe leven die eigenlijk? Wat eten ze? Welke soorten zijn er? We leren een aantal soorten hooiwagens op naam te brengen. Zowel de soorten die op de voorgaande zaterdag rond Ladeuze werden verzameld als hooiwagens meegebracht van thuis, zullen worden gedetermineerd. Meebrengen: loep, eventueel bino, eventueel hooiwagentabel (deze zal ook ter plaatse te koop zijn). Einde omstreeks 22u.

Zaterdag 17 september 2011

■ **NWB: Plantenstudiedag 'Blokkersdijk'.** Gids: René Maes, tel. 03/252.41.23. Samenkomst aan de parking van het Frederik Van Eedenplein op de Linkeroever, vlakbij de voetgangerstunnel om 9u. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok C4.25.21 en 22 met opgespoten terreinen van Blokkersdijk, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Voor kostendelend vervoer vanuit onze regio contacteer Karel De Waele, tel. 09/386.45.60.

Zondag 18 september 2011

■ **VA: Gezinswandeling in de Schamperij en omgeving (Maarkebeekvallei).** Gids: Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10. Samenkomst om 14u aan de kerk van Maarke voor een landschapswandeling en een kennismaking met het bebost deelgebied Schamperij. De Maarkebeekvallei strekt zich uit over de gemeenten Oudenaarde, Maarkedal en Horebeke en is grotendeels gelegen op de noordelijke (steile) flank van de Maarkebeek. Het doet denken aan de landschappen van Valerius de Saedeleer. Einde om 17u. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen, verrekijker.

■ **VUB+JNM: Beheerswerken in natuurgebied Parkbos-Uilenbroek ism. JNM Zottegem.** Verantwoordelijke: Dominiek Decleyre, tel 0499/80.89.20 en Herman Haustraete, tel. 0498/21.38.09. Samenkomst om 9u aan de picknictafel aan de Waesberg te Lierde. Afvoer van maaisel in de bronzones van deelgebied Uilenbroek. Einde om 16u30. Meebrengen: **laarzen** + picknick. Drank wordt voorzien door Natuurpunt.

Zaterdag 24 september 2011

■ **KBE: Werkdag in het Bos t'Ename.** Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. 's Middags gratis soep en boterhammen met beleg voorzien. Elke laatste zaterdag van de maand is het verzamelen geblazen om vele klusjes te doen in het natuurreservaat Bos t'Ename. In de wintermaanden wordt er voornamelijk gekapt, in de zomermaanden voornamelijk gemaaid. Brandhout wordt verdeeld onder de deelnemers. Meebrengen: hakmes/bijl en/of motorzaag, werkhandschoenen, laarzen. Einde omstreeks 17u.

■ **VUB: Beheerwerken in natuurgebied Parkbos-Uilenbroek met de 'Vrienden van het Uilenbroek'**. Verantwoordelijke: Dominiek Decleyre, tel. 0499/80.89.20 en Herman Haustraete, tel. 0498/21.38.09. Samenkomst om 9u aan de picknictafel aan de Waesberg te Lierde. Afvoer van maaisel. Einde om 16u30. Meebrengen: **laarzen** + riek + picknick. Drank wordt voorzien door Natuurpunt. Aansluitend: de jaarlijkse BBQ voor de werkgroepleden.

Zondag 25 september 2011

■ **SL: Landschapswandeling in Nokere en omgeving.** Gids: Bert Dhondt, tel 09/280.00.01 of 0478/48.64.77. Samenkomst om 14u aan de kerk van Nokere. Landschapswandeling langs de houtkanten, onkruid- en wildakkers, Spitaelsbossen en het kasteelpark van Nokere. Aandacht voor eetbare planten. Einde om 17u. Meebrengen: laarzen of goed schoeisel, verrekijker.

■ **KRB+PWG: Bomen in het Burreken.** Gids: Ronny De Clercq, 055/45.63.42, ronnydeclercq@pandora.

be Samenkomst om 14u aan 'De Bramentuin' aan de Ganzenberg te Schorisse. Bomen herkennen, het verhaal van elke boomsoort, de beestjes die ermee verbonden zijn... Einde omstreeks 17u.

Donderdag 29 september 2011

■ **IWG: Bestuursvergadering.** Evaluatie van het lopende werkjaar en opstellen van de kalender 2012. Samenkomst om 19u30 in de Orangerie, Stokstraat 54 te Schorisse (toegang via de tuin). Einde omstreeks 22u.

Zaterdag 1 oktober 2011

■ **SV+ VWG: Trektellen.** Gids: Paul Vandenbulcke tel. 0475/34.65.86.We bemannen onze trektelpost vanaf zonsopgang (8u) tot minstens 11u en langer indien de trekomstandigheden goed zijn. Raadpleeg onze website http://www.vwg-vlaamseardennenplus.be/activiteiten.php om te weten te komen op welke plaats in onze regio we zullen trektellen. Meebrengen: warme kledij, verrekijker, vogelgids, ev.telescoop,...

■ **NWB: Plantenstudiedag op een steenkoolterril.** Gids: Luc Allemeersch, tel. 02/361.60.54. Samenkomst aan het station van Morlanwelz om 9u. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in nog te bepalen kmhok, met de typische flora van terrils, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank.

Zondag 2 oktober 2011

■ **RO: Appelpluknamiddag op de Waaienberg te Ronse.** Gids: Walter Van Der Meulen, tel 0496/53.00.85. Samenkomst om 15u aan de industriezone Maagdenstraat ter hoogte van de Bossenberg en de Waaienberg. Een 15-tal jaren geleden werd een hoogstamboomgaard aangeplant waar we nu mee de vruchten van plukken. Einde omstreeks 18u. Meebrengen: emmer of tas.

■ **DE*plus*: Familiale natuurwandeling op de grens van Petegem en Machelen.** Gidsen: Jeroen Bossaer, tel. 0473/99.95.71 en Karel De Waele. We spreken af om 14 u aan de parking van 'radio tequila', Bredestraat 105-107, 9800 Petegem a/d Leie. We wandelen langs de trage wegen op de grens van Machelen en Petegem a/d Leie. We maken ondermeer kennis met het heiderelikt van de Bisdonkstraat, waar enkele voor onze streek zeldzame planten als struikhei en stijve ogentroost groeien. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: waterdichte schoenen zijn een aanrader.

Zondag 9 oktober 2011

■ **SL: Familiale natuurwandeling in het Lozerbos.** Gids: Eddy Saveyn, tel. 09/380.03.00. Samenkomst om 14u aan de kerk van Lozer. Aandacht voor herfstverschijnselen met in het bijzonder de paddestoelen. Einde rond 17u. Meebrengen: laarzen of goed schoeisel.

■ **RO: Proeven van het bos.** Gidsen: Philippe Moreaux, tel 0476/49.24.61, Patrick Alexander en Willy Termonia. Samenkomst om 14u aan de parking van het stedelijk kerkhof, kant Hogerluchtstraat. Op de bovenweide van Bois Joly aan de Hogerluchtstraat te Ronse worden vanaf 14u om het uur demonstraties gegeven van bereidingen met bosvruchten en noten met proeverij. In samenwerking met de Gezinsbond van Ronse, VELT en de Fietsersbond. Tezelfdertijd vrije en geleide wandeling in Bois Joly over vogels, paddenstoelen en bomen.

■ **ZV: Paddestoelenwandeling.** Gids: Georges Kuipers; contact: Vincent Decroock, 0498/10.95.39. Vertrek om 14u aan de Boembekemolen, Boembekestraat te Brakel (Michelbeke). Activiteit binnen de 'Week van het Bos'. We trekken door het gevarieerde landschap rond de Boembekemolen op zoek naar de paddenstoelen in de boomgaard, weiden, wegkant en het bos. Einde rond 16u. Meebrengen: stevige schoenen.

Zaterdag 15 oktober 2011

■ **NWB: Plantenstudiedag van de stadsflora te Leuven.** Gids: Daniël De Wit, GSM 0477/25.10.32. Samenkomst aan de parking van de abdij Keizersberg te Leuven (Mechelsestraat 202 Leuven) om 9u, Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in nog te bepalen kmhok, met de stadsrand van Leuven, de Vaartkom en de Inbev site, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Aansluitend vergadering voor het opstellen van de kalender 2012. Voorstellen kunnen ook vooraf telefonisch of schriftelijk doorgegeven worden aan André Van den Bergh, Vitsgaard 9, 1745 Opwijk, tel. 052/35.05.18, e-mail: andre.vandenbergh@skynet.be. Voor kostendelend vervoer vanuit onze regio contacteer Karel De Waele, tel. 09/386.45.60.

■ **SV: Dia-winteravond te Heurne:** 'Op zoek naar natuur in Turkije' door Jacques Vanheuverswyn. Aanvang om 20u stipt in Zaal 'Amigo' bij de kerk te Heurne. Einde omstreeks 22u30. Inkom 2,50 euro (max. 5 euro per gezin).

Zondag 16 oktober 2011

■ **IWG+KRB: Kleine beestjes in het bos**. Gids: Ronny De Clercq, tel. 055/45.63.42, ronnydeclercq@pandora.be Samenkomst om 14u. aan 'De Bramentuin' aan de Ganzenberg te Schorisse. Het bos is meer dan bomen alleen, de grootste groep levende wezens in het bos zijn de honderden soorten kleine beestjes. We zoeken ze in de verborgen hoekjes waar de meeste leven. Tot welke groep behoren ze? Hoe leven ze? We verzamelen tevens een aantal slakken die we op donderdag 20 okt. zullen determineren. Meebrengen: laarzen of gepast schoeisel, loep(potje), insectengids... Einde omstreeks 17u.

■ **SL+ZV: Bomen- en struikenwandeling in het kasteelpark van Grotenberge.** Gids: Paul Geeroms, tel. 092/82.24.08. Samenkomst om 14u aan het kasteelpark, Parkstraat, 9620 Zottegem. Het domein is een 14 ha groot park met kasteeltje en door zijn rijke bomenverscheidenheid een heus arboretum. Wandeling door dit uniek park met enkele mythologische verhalen rond bomen en struiken. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen of goed schoeisel.

■ **GZ: Wandeling op zoek naar paddenstoelen.** Gids: Georges Kuipers. Contactpersoon: Eddy Van Den Abeele 09/384.43.54 of 0474/62.20.52. Samenkomst om 14u aan de Scheldebrug te Zingem, kant Zingem. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen, veldgidsen.

Donderdag 20 oktober 2011

■ **IWG: Het op naam brengen van slakken.** (determinatie). Begeleiding: Ronny De Clercq, tel. 055/45.63.42, ronnydeclercq@pandora.be. Samenkomst om 19u30 in de Orangerie, Stokstraat 54 te Schorisse (toegang via de tuin). We leren met behulp van determinatiewerkjes zowel naakt- als huisjesslakken op naam te brengen. Zowel de soorten die op de voorgaande zondag in het Burreken werden verzameld als slakken meegebracht van thuis, zullen worden op naam gebracht. Meebrengen: loep, eventueel bino, slakkentabel (deze zal ook ter plaatse te koop zijn). Einde omstreeks 22u.

Zondag 23 oktober 2011

■ **SV+ VWG: Trektellen.** Gids: Paul Vandenbulcke tel. 0475/34.65.86. We bemannen onze trektelpost vanaf zonsopgang (8u) tot minstens 11u en langer indien de trekomstandigheden goed zijn. Raadpleeg onze website http://www.vwg-vlaamseardennenplus.be/activiteiten.php om te weten te komen op welke plaats in onze regio we zullen trektellen. Meebrengen: warme kledij, verrekijker, vogelgids, ev.telescoop,...

■ Dag van de trage weg.

Zaterdag 29 oktober 2011

■ **KBE: Werkdag in het Bos t'Ename.** Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. 's Middags gratis soep en boterhammen met beleg voorzien. Elke laatste zaterdag van de maand is het verzamelen geblazen om vele klusjes te doen in het natuurreservaat Bos t'Ename. In de wintermaanden wordt er voornamelijk gekapt, in de zomermaanden voornamelijk gemaaid. Brandhout wordt verdeeld onder de deelnemers. Meebrengen: hakmes/bijl en/of motorzaag, werkhandschoenen, laarzen. Einde omstreeks 17u.

Office Partners

méér dan complete kantoorinrichting

gratis cataloog
& info folder
professioneel advies op maat

http://www.officepartners.be
e-mail: officepartners@skynet.be

Doornikstraat 8 - 9700 Oudenaarde
Tel: 055/30.41.13 - Fax: 055/30.91.13

Dierenartsenpraktijk 'Blauwesteen'

Dierenartsen De Pourcq Bernard
en Moreaux Philippe

Blauwesteen 43 te 9600 Ronse

www.dierenartsenpraktijkblauwesteen.be
tel: 055/21.38.19

uit sympathie

BIO SHOP®

De Zonnebloem

Al meer dan 25 jaar vind je bij ons
alles voor een gezonde levenswijze

Het grootste gamma biologische voeding in de streek
massa's alternatieve en fair trade geschenkartikelen

Steeds 10 % korting voor NP-leden
op het ruimste aanbod natuurstudieboeken

Kom eens gezellig snuisteren in de Parkstraat 25, 9700 Oudenaarde
Tel. 055/31.64.30 de.zonnebloem@skynet.be www.bioshop.be

P.V.S. electronic developments b.v.b.a.

E L E K T R O N I C A
ontwerp - productie - repair

+ *ZAKLAMPEN* www.pvsed.com/zaklampen

voor alle inlichtingen:
info@pvsed.com of 055/49.60.12
Neerstraat 28, 9636 Nederzwalm. BE 866.983.228

BEATRIJS
boeken, boeken & boeken
www.beatrijs.be

BOEKHANDEL

Nederstraat 42 - Hoogstraat 37
9700 Oudenaarde

Tel: 055/31.44.77
Fax: 055/30.03.45

Polet Accountancy bvba

Boekhouding - Fiscaliteit - BTW

Eenmanszaken - Vennootschappen

Pascal Polet
Meiweg 30, 9870 Zulte

Tel: 056/61.53.27
Fax: 056/61.79.01
Gsm: 0476/44.90.91
E-mail: polet.accountancy@skynet.be

TUINAANLEG
EN -ONDERHOUD

alle snoeiwerken
ook verlagen van bomen

MICHAEL BEKAERT

Ganzendam 9 - 9890 Vurste
Tel: 0497/43.01.79

Uw reclame in Meander bereikt 2450 leden-gezinnen in de regio Vlaamse Ardennen *plus* en 230 sympatisanten over gans Vlaanderen
Geïnteresseerd? Contacteer voor meer inlichtingen één der redactieleden (zie colofon)

Woensdag, 26 september 1827...

Na de dood van de beroemde Duitse dichter Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832) publiceerde zijn goede vriend en dichter Johann Peter Eckermann (1792-1854) enkele boeken onder de titel 'Gespräche mit Goethe'. Een aantal gesprekken hebben de natuur als thema. Op 26 september 1827 hadden ze het onder meer over leeuweriken, grasmussen en de vogelrui.

Goethe had mij vanmorgen laten uitnodigen voor een ritje naar de 'Hottelstedter Ecke' de uiterst westelijke hoogte van de Ettersberg waarna we zouden verder rijden naar het jachtslot Ettersburg. Het was een bijzonder mooie dag en we vertrokken al vroeg naar de 'Jacobspoort'. Eens voorbij Lützendorf, waar de weg steil bergop gaat konden we slechts stapvoets rijden en hadden dus ruim gelegenheid voor waarnemingen. Goethe zag rechts in de hagen talrijke vogels en vroeg: "of dat leeuweriken waren?"

"Mijn beste Goethe," dacht ik, "jij die de natuur zo grondig onderzocht hebt als maar weinigen deden, toch lijkt je ornithologische kennis niet groter als die van een kind te zijn."

"Het zijn gorzen en mussen", antwoordde ik, "en ook wel enkele late grasmussen die na de rui uit het struikgewas op de Ettersberg afdalen tot in de tuinen en velden en zich nu klaarmaken voor de trek. Maar leeuweriken zijn het beslist niet. Het ligt niet in de aard van leeuweriken op struiken te gaan neerzitten. De veldleeuwerik stijgt hoog in de lucht en als hij weer daalt dan doet hij dat tot op de grond. Hij trekt ook wel in de herfst groepsgewijs verder en ook dan zal hij wellicht ergens op een stoppelveld landen, maar nooit op hagen of struiken.

De boomleeuwerik daarentegen verkiest de top van hoge bomen, van waarop hij zingend opstijgt om weer naar de boomtop af te dalen.

En dan is er nog een andere leeuwerik die men op eenzame plaatsen aan de zuidzijde van open bosplekken kan ontmoeten en die een zeer zachte, fluitende en iets melancholische zang heeft. Hij komt niet voor op de Ettersberg waar het te druk is en al te dicht door mensen bewoond; maar ook hij houdt zich niet in het struikgewas op."

(Noot: de naam van die laatste leeuwerik wordt door Eckermann niet genoemd, maar het zou om de kuifleeuwerik kunnen gaan die onder meer ook in natuurlijk habitat leeft, waaronder open heide en stuifzand. De kuifleeuwerik zingt wel vanaf een uitkijkpost, vanaf de grond of in baltsvlucht, maar zit zelden in een boom of struik.)

"Hm! zei Goethe, je schijnt op vlak van vogelkennis geen beginneling te zijn".

"Ik heb er al vanaf mijn jeugd zeer veel belangstelling voor," antwoordde ik, "en altijd ogen en oren goed open gehouden. Er zijn maar weinig plaatsen in het bos van Ettersberg die ik niet verschillende keren heb doorkruist. Als ik ook maar een fluittoon hoor, zal ik wel weten van welke vogel die komt. Ook durf ik beweren, als men mij een vogel brengt die in gevangenschap als gevolg van een verkeerde behandeling zijn pluimage verloren heeft, dat ik hem op korte tijd zal kunnen genezen en weer in het bezit van al zijn veren kan brengen".

"Dat toont alleszins aan," zei Goethe, "dat je in die zaken al veel ervaring hebt. Ik zou je willen aanraden

Jan FRANCOIS
Landmeter-expert
Gentse Steenweg 138
9620 Zottegem
09/361 03 00
jan.francois@telenet.be
www.aardbol.be

Boomkwekerij
DE BOCK LV
Wij zijn specialisten in
Sierheesters, Rozen, Bamboes, Vaste planten, Coniferen, Sierbomen, Haagplanten, Fruitbomen.
Pelikaanstraat 89
9700 Oudenaarde - Nederename
Tel: 055/30.24.80 (bedrijf)
Fax. 055/31.35.83

LE ROY RINASSUR BVBA
Warandestraat 17, 9810 Nazareth
Tel: 09/385.44.60 - 09/385.61.32
e-mail: leroy@rinassur.be
centea
verzekeringsmakelaar nr. 13839
ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN
VERZEKERINGEN

je studie in die richting ernstig voort te zetten, zij zal zeer veel vruchten afwerpen. Maar zeg me iets meer over de rui. Je vertelde daarnet van die laatblijvende grasmussen die na de rui uit het struikgewas van de Ettersberg naar de velden afdalen. Is de rui kenmerkend voor een bepaalde periode en ruien alle vogels tegelijk?"

"De meeste vogels," antwoordde ik, "ruien na het einde van de broedperiode; dat betekent zodra de jongen van het laatste nest zelfstandig zijn. Nu stelt zich echter de vraag of er nog genoeg tijd is om te ruien tussen dat tijdstip en het ogenblik dat de trek moet beginnen. Is dat zo, dan gebeurt de rui hier en de vogel trekt met nieuwe veren weg. Heeft hij niet voldoende tijd, dan vertrekt hij met zijn oud verenkleed en ruit later in het warme zuiden.
Net zoals de vogels in de lente niet allemaal tegelijk terugkeren, zo ook vertrekken ze in de herfst niet allemaal op hetzelfde tijdstip. Dat heeft daarmee te maken dat de ene soort beter bestand is tegen koude of slecht weer dan een andere. Maar een vogel die bij ons vroeg aankomt, trekt laat weg, en een andere soort die laat aankomt, verlaat ons vroeg.

Braamsluiper *foto: Gerard Mornie*

Zo zien we bijvoorbeeld bij de grasmussen, die toch tot eenzelfde geslacht behoren, een groot verschil. De braamsluiper is bij ons al eind maart te horen; veertien dagen later komt de zwartkop; een week later is het de beurt aan de nachtegaal en eind april of begin mei zien we de tuinfluiter."

(Noot: in de tijd van Goethe werd de nachtegaal dus tot het geslacht der grasmussen gerekend; maar Eckermann heeft daar zelf toch bedenkingen bij zoals blijkt uit een ander gesprek met Goethe enkele dagen later op 8 oktober 1827. Dit gesprek is te lezen in Meander 1-2010 op blz. 21 of te raadplegen op: http://issuu.com/vlaamseardennenplus/docs/2010-1. Ook is de vermelde vroege aankomstdatum van de braamsluiper (eind maart) verrassend te noemen. Bij ons is dit rond 20 april. Tenslotte is het merkwaardig dat de soort 'grasmus' (Sylvia communis) nergens in de tekst vermeld wordt; met 'grasmussen' bedoelt Eckermann duidelijk het geslacht der grasmussen.)

"Zij ruien hier allemaal in augustus, evenals de jongen van hun eerste broedsel waardoor men eind augustus jonge zwartkoppen kan vangen die al het zwarte petje dragen. De jongen van het laatste nest vliegen met hun nestveren naar zuidelijke streken en ruien daar. Dat verklaart waarom men begin september jonge mannetjes zwartkoppen kan vangen met nog een bruin petje, net zoals het wijfje."

(Noot: volwassen zwartkoppen maken hier een volledige rui door, terwijl de jonge zwartkoppen altijd een gedeeltelijke rui doormaken. Dat wil zeggen, op zijn minst alle lichaamsveren, de kleine en middelste armpendekveren en enkele grote armpendekveren. Het kan inderdaad mogelijk zijn dat de jongen van het laatste nest nog niet op geslacht te brengen zijn, maar ze zullen wel hier ruien en niet met al hun nestveren de trek aanvatten.)

"Is de tuinfluiter dan de laatste vogel die bij ons aankomt", vroeg Goethe, "of zijn er die nog later komen?"

"De spotvogel en de prachtige wielewaal" antwoordde ik, "komen maar met Pinksteren. Beide soorten verlaten ons alweer rond midden augustus, na voleinde broedtijd, en ruien met hun jongen in het zuiden. Houdt men ze in een kooi, dan moeten ze ruien in de winter, en daarom zijn die soorten zeer moeilijk te houden. Ze hebben veel warmte nodig. Hangt men de kooi nabij het vuur, dan verkommeren ze bij gebrek aan frisse lucht, maar bij het venster is ook niet goed want dan sterven ze wegens de koude tijdens de lange winternachten."

"Men beweert wel" zei Goethe, "dat de rui een soort ziekte is, of toch ten minste gepaard gaat met lichamelijke zwakte."

"Dat zou ik niet durven beweren", zei ik, "het is een toestand van verhoogde productiviteit, die in de vrije natuur perfect verloopt, zonder de minste hinder, en dat gaat soms ook goed binnenshuis bij enkele sterke individuën. Ik hield ooit grasmussen die zelfs bleven

zingen gedurende de ganse rui, wat erop wijst dat ze zich goed voelden. Ziet een vogel er in binnenshuis tijdens de rui ziekelijk uit, dan is dit een teken dat er iets mis is met het voedsel of het water, ofwel is het bij gebrek aan frisse lucht. Wordt hij mettertijd zo zwak, door gebrek aan lucht en vrijheid, dat hij niet de energie vindt om tot ruien te komen, dan moet men hem in frisse lucht brengen en de rui zal spoedig beginnen.
In de vrije natuur daarentegen verloopt de rui zo zacht en langzaam dat de vogel hem nauwelijks opmerkt."

"Toch meen ik dat je daarnet beweerde," merkte Goethe op, "dat grasmussen zich tijdens de rui in het struikgewas in bossen terugtrekken."

"Ze hebben inderdaad in die tijd nood aan wat beschutting," gaf ik aan. "Weliswaar gaat de natuur ook in die gevallen met zoveel wijsheid en mate tewerk dat geen vogel zoveel pluimen tegelijk zal verliezen waardoor hij niet meer in staat zou zijn om vliegend zijn voedsel te bereiken. Maar het kan wel voorkomen dat hij bijvoorbeeld in de linkervleugel de vierde, vijfde en zesde slagpen verliest en tegelijk ook dezelfde slagpennen in de rechtervleugel. Hij kan dan wel nog goed vliegen maar niet meer goed genoeg om te ontsnappen aan een achtervolgende roofvogel, meer in het bijzonder aan de snelle en wendbare boomvalk. Dan is de beschutting van ruig kreupelhout zeer welkom."

"Dat is goed te verstaan." antwoordde Goethe, "Verloopt de rui dus in beide vleugels gelijkmatig en, bij wijze van spreken, symmetrisch?"

"Zeker," ging ik verder, "tenminste dat is wat ik altijd al heb waargenomen. En dat is zeer gunstig. Want indien een vogel bijvoorbeeld links drie slagpennen zou verliezen en rechts niet, dan zou het evenwicht zoek zijn en zou hij zijn bewegingen niet meer onder controle hebben. Het zou zijn zoals een schip met te zware zeilen aan de ene kant en te lichte aan de andere."

"Van welke zijde men de natuur ook benadert," merkte Goethe op, "altijd geeft zij blijk van een zekere wijsheid."

De originele Duitse tekst werd ons bezorgd door Marcel Nachtergaele, waarvoor dank.
Dank eveneens aan Norbert Desmet voor het nalezen van de tekst en aan Thijs Lietaer voor zijn 'noot' over de rui.

Vertaling: Jo Buysse.

Waalse vogels

Norbert Desmet

Wallonië heeft een indrukwekkend boekwerk afgeleverd met een nieuwe atlas van de vogels in dit landsgedeelte. Er is ons van daar zo weinig bekend en velen dagdromen van ruigpootuilen en hazelhoenen als men over Wallonië spreekt, maar er is zoveel meer. We zullen best het boek voor Bart De Wever wegstoppen want het zou koren op zijn molen kunnen zijn dat bv. spotvogels grotendeels in Vlaanderen voorkomen en orfeusspotvogels in het heuvelend Wallonië. Heel verrassend is ook dat men al meer dan 150 mogelijk broedende rode wouwen heeft en een 50-tal zwarte wouwen, en wie dacht dat de zwarte ooievaar er nog niet echt voet aan wal had, heeft het mis: men schat er tussen de 75 en 95 mogelijk broedende koppels!

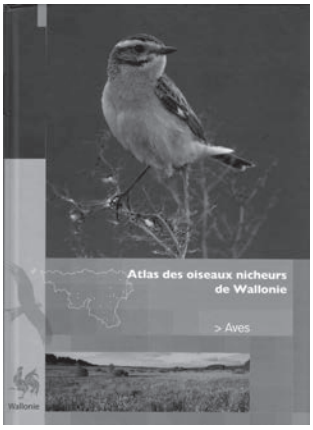

Maar nog veel meer dan bij de soortencarrousel ligt de waarde bij de enorme inspanningen die men heeft gedaan om trends te plaatsen en ook heel mooi de vergelijking door te voeren tussen deze atlasperiode van 2001 tot 2007 tegenover de periode 1973 -1977. Ook toen bracht men heel wat volk op de been om de 'Atlas van de Belgische Broedvogels' uit te brengen, ook bij ons. En er is veel veranderd zoals iedereen van jullie wel zelf ook bij ons ondervindt. Soorten 'en progression' zoals bosuil, kuifeend e.a. staan broederlijk naast soorten 'en déclin' zoals de gekraagde roodstaart, paapje e.a. Soorten als slobeend lijken daar dan weer opmerkelijk schaars met 1 tot 9 koppels voor heel Wallonië en blauwborstjes blijken een grote voorkeur te hebben voor Henegouwen net over de taalgrens.

Zo is ook dat luik wel boeiend van wat net over de

taalgrens verschilt met onze kant. Kleine zangvogels als putters, beide mussensoorten, kneu, doen het duidelijk nog goed ginds. Akkervogels als kievit, veldleeuwerik en patrijs gaan achteruit maar zijn nog sterk vertegenwoordigd. Onze probleemsoorten als de geelgors stellen het duidelijk daar nog beter en de grauwe gors heeft nog een forse populatie in de oostelijke uitloper van de leemstreek, de 'hesbaye'.
Ook over de nieuwkomers gaat het uitgebreid, ganzen allerlei, je weet wel en de Nederlandse namen zijn steeds bij de soorten vermeld. Het is een zeer lijvig boek, een echt naslagwerk met heel boeiende tips en informatie binnen de soortbesprekingen en een goede beschrijving van de biotopen 'aan de andere kant'.

Te koop in de Natuurpuntwinkel (ledenprijs 36 euro) en bij Boutique verte, 3 rue Fusch, 4000 Liège tel 042/50.95.90, boutique-verte@natagora.be voor 39,9 euro (leden Aves -10%, excl. verzending).

Dieren in nesten in je tuin

Het gebeurt niet alle dagen dat **Natuurpunt** een boek kan publiceren en daardoor een breed publiek kan bereiken. Door de samenwerking met het TV programma 'Dieren in nesten' (op één) is dat wel gelukt. Natuurpunt heeft een groot aantal tips om een tuin natuurvriendelijk in te richten gebundeld in het leuke boek: '**Dieren in nesten in je tuin**' (uitgeverij Borgerhoff en Lamberigts).

Elk 'biotoopje' op en rond het huis wordt besproken: zolder, schuur, terras, vijver, border, haag, gazon, bomenrij... Het boek is bedoeld voor mensen die graag iets willen leren kennen over algemene soorten in de tuin en hoe ze hun steentje kunnen bijdragen om in elke tuin een stukje natuurgebied te maken. Het boek is geschreven door medewerkers van Natuurpunt en rijk geïllustreerd door fotografen die als vrijwilliger voor Natuurpunt actief zijn.

Het is verkrijgbaar in de Natuur.winkel (18 euro voor leden). Te bekijken op www.natuurpunt.be/boekdiereninnesten.

Een avond in mei...

Wat Davy De Groote op 6 mei 2011 zag, deed en overkwam...

• 18u30: vertrek richting provinciaal Domein De Ghellinck.
• 18u45: aankomst Domein De Ghellinck.
• 18u50: ziet een vleermuis hangen aan een vishaak die in de bomen hangt, achtergelaten door een onhandige visser. De haak hangt ver van de oever en tamelijk hoog, niet binnen handbereik.
• 18u51: belt rond naar verschillende mensen wat hij moet doen.
• 19u01: belt naar brandweer. De man aan telefoon zou eens horen bij de adjudant of ze daarvoor afkomen.
• 19u05: de brandweer belt terug, de adjudant komt eens kijken.
• 19u35: adjudant komt toe, overziet situatie en laat de grote brandweerwagen komen met ladder; een tientonner moet volstaan voor een beestje van 8 gram.
• 20u05: de brandweerwagen komt toe en haalt de dwergvleermuis uit zijn benaderde situatie. Vleermuis is wat suf en heeft klein wondje.
• 20u10: eens bellen naar vogelopvangcentrum of ik er best mee langskom, want vleermuis is toch suf; ik kom best eens langs, dus hup, naar Merelbeke.
• 21u00: aankomst vogelopvangcentrum.
• 21u05: vleermuis is mannetje, wonde wordt verzorgd, krijgt wat eten, maar wordt verder fit verklaard. Beest mag terug in vrijheid. Dus hup, ik mag terug naar domein de Ghellinck in Elsegem.
• 22u10: sta terug in domein de Ghellinck. Ik open doos om vleermuis los te laten en net voor hij wegvliegt, bijt hij nog eens goed in mijn rechterwijsvinger...

Nog een dikke merci voor de brandweer van Oudenaarde.

Plantencursus voor beginners: een schot in de roos.

Johan Cosijn

De basiscursus planten werd dit voorjaar ingericht door Natuurpunt Vlaamse Ardennen, Plantenwerkgroep Vlaamse Ardennen *plus* en Werkgroep Maarkebeekvallei in samenwerking met Natuurpunt Educatie. Deze cursus bestond uit twee theorielessen en zeven praktijklessen (excursies). De theorielessen werden verzorgd door Hans Vermeulen, educatief medewerker van Natuurpunt Educatie. Drie excursies werden georganiseerd door de Werkgroep Maarkebeekvallei onder begeleiding van Hans Vermeulen en waren enkel voor de cursisten bedoeld. De vier overige excursies werden georganiseerd door de regioverantwoordelijken van de vernieuwde Plantenwerkgroep VA+ en stonden als activiteit van de werkgroep ook open voor een ruimer publiek.

Maar liefst 28 geïnteresseerden schreven zich in, de meesten afkomstig uit de regio Vlaamse Ardennen maar ook uit Gentbrugge en één cursist uit Edegem (Antwerpen). Deze laatste krijgt met voorsprong de prijs voor moed en volharding. De cursus had als doelstelling de deelnemers een systematiek aan te leren om planten en bloemen van de belangrijkste en meest voorkomende families te herkennen in het veld. Tijdens de theorielessen op 1 en 8 april in de parochiezaal van Etikhove leerden we de belangrijkste veldkenmerken van een plant kennen. Zo kwamen we onder meer te weten dat een roos geen dorens heeft maar stekels. Verder kwamen de verschillen tussen sporenplanten en zaadplanten en tussen naaktzadigen en bedektzadigen aan bod, maakten we kennis met de kennis met de plantenfamilies bij de eenzaadlobbigen en de tweezaadlobbigen en kregen we een overzicht van loofbomen, struiken en lianen.

Aandachtige cursisten en groot hoefblad *foto's: Johan Cosijn*

Na deze twee lessen waren de enthousiaste cursisten ongeduldig om de theoretische kennis die ze hadden opgedaan te toetsen in het veld. Met behulp van het handige werkje 'Sleutelen met plantenfamilies', samengesteld door Hans Vermeulen, moest dit beslist lukken. Maar zoals wel vaker is alle begin moeilijk. Tijdens de eerste praktijkwandeling in het Eeckhoutbos te Maarke en omgeving werd de sleutel gebruikt van bij het begin: betreft het een eenzaadlobbige of een tweezaadlobbige plant? En zo geraakten de cursisten stilaan beter vertrouwd met het gebruik van de sleutel en werd er meer ervaring opgedaan om via de sleutel tot de juiste plantenfamilie te komen. Zo werden onder meer dotterbloem, groot hoefblad, smeerwortel, moerasspirea, gele dovenetel en groot heksenkruid gedetermineerd.

Na de excursies in Lozerbos, deel Waterhoek (bos met kwelzones), Longkruidbosje boven Ladeuze te Maarke (bronbos), Feelbos-Kalkhoven te Kluisbergen-Kwaremont (voorjaarsflora en bronbosvegetatie), het Mijnwerkerspad te Michelbeke (flora van bermen, houtkanten en zomen), Schamperij-Planterij te Horebeke-Mater (oud en jong bos op rijkere bodem), Heurnemeersen te Heurne (flora van alluviale graslanden) was het voor menige cursist reeds mogelijk om met de sleutel vlot tot de juiste plantenfamilie te komen. Om de juiste soort te determineren werd er gebruikt gemaakt van een flora (De Langhe of Heukels) of een veldgids met prentjes of foto's.

Tijdens de activiteiten van de plantenwerkgroep werd er wat ruimer gedetermineerd en kwamen ook grassen aan bod. Voor menig cursist was dit wellicht wat te hoog gegrepen. Maar op het einde van de laatste excursie was zowat iedere cursist in staat om zelfstandig met behulp van de sleutel de juiste plantenfamilie te bepalen. Hopelijk gaan de cursisten nu verder alleen of in kleine groep op pad om hun opgedane kennis verder uit te breiden en meer ervaring op te doen met het determineren met flora's of veldgidsen. Uiteraard is iedere cursist steeds welkom op de activiteiten van de plantenwerkgroep. Misschien groeien enkele cursisten door tot ervaren plantenkenners en kunnen ze de plantenwerkgroep versterken en kunnen er opnieuw wat 'zwarte hokken' geïnventariseerd worden. Dat zou een mooi resultaat van deze geslaagde cursus zijn. Wie weet moeten we, bij voldoende interesse, als vervolg op deze basiscursus een cursus grassen-, cypergrassen- en russenfamilie organiseren in de nabije toekomst.

Meer info: www.plantenwerkgroep.be en www.flora.inbo.be

Groene zandloopkever vaart wel bij het droge voorjaar

Ronny De Clercq / IWG Lampyris

Een droog voorjaar, zoals we dit jaar kenden, is niet voor alles en iedereen kommer en kwel. Voor soorten die afhankelijk zijn van droge, zandige bodems en dus normaliter in de Vlaamse Ardennen op de hoge zaveltoppen te vinden zijn, bracht de droogte ineens immense mogelijkheden.
Nadat in de winter de driehoornmestkever (*Typhaeus typhoeus*) al buiten zijn gewone leefgebied opdook in het Burreken, was in het voorjaar de groene zandloopkever (*Cicindela campestris*) aan de beurt.
Een eerste opmerkelijke waarneming van deze prachtig groene loopkever, was in het Volkegembos tijdens de Vlaamse Ardennendag. Slechts een paar dagen later bleek deze soort in het Burreken ook op een droge voetwegel langs een armzalige graanakker te lopen. Sindsdien kan de groene zandloopkever daar bij zonnig weer telkens waargenomen worden, zelfs eens vier exemplaren op een stuk wegel van niet veel meer dan honderd meter lang!

foto: Ronny De Clercq

De groene zandloopkever is een zeer goede vlieger en is dus beter dan veel andere loopkeversoorten in staat zich over geschikt biotoop te verspreiden. De kevers in het Burreken zijn waarschijnlijk terug te voeren tot de populatie die in Vloesberg in de zavelgroeven leeft. Ook in Bos t'Ename was er vorig jaar reeds een eerste waarneming van groene zandloopkever, wat dus ook wel een lokale populatie laat vermoeden.

Voor wie deze zomer nog meer groene zandloopkevers wilt spotten: het is een opvallend vlugge, vlieggrage, helder groene kever die tot zo'n anderhalve centimeter groot kan zijn. Hij jaagt op zonnige, 'zanderige' open plekken op allerlei kleine beestjes die hij zowel op de grond als in de vlucht kan verschalken. Deze soort houdt van warmte en het is dan ook op het warmste deel van de dag dat je meest kans hebt ze te zien te krijgen, als ze snel voor je voeten lopen en opvliegen om enkele meters verder weer te landen.

Geef je waarnemingen in op 'waarnemingen.be' of stuur ze door naar lampyris@telenet.be.
Succes met de speurtocht!

Zeldzame Exmoorpony's grazen in Het Burreken

Filip Hebbrecht

In het natuurgebied Het Burreken loopt sinds kort een uniek begrazingsproject met Exmoorpony's. De pony's worden ook wel omschreven als de laatste wilde paarden van Europa.

Exmoorpony's *foto: Filip Hebbrecht*

De Exmoorpony is de laatste wilde voorouder van het gedomesticeerde paard en wereldwijd leven er nog maar iets meer dan 2000. Dat betekent dat de diersoort meer bedreigd is dan de bekendere orang oetan, berggorilla en tijger. Om het voortbestaan van de West-Europese oerpony te verzekeren in Nederland en Vlaanderen is in 2007 het 'Samenwerkingsverband Exmoorpony' opgericht. De organisatie wil meer Exmoorpony's inzetten in natuurgebieden.
Vrijwilligers van het natuurgebied Het Burreken ijveren sinds kort mee voor het behoud van het ras van de Exmoorpony. Samen met Gallowayrunderen zorgen de pony's voor de begrazing van het natuurgebied. Door hun schuwheid en natuurlijke gehardheid zijn de pony's zeer geschikt als begrazers. Exmoorpony's zullen niet uit zichzelf toestappen op het publiek om gevoederd te worden. In natuurgebieden die toegankelijk zijn voor het publiek veroorzaakten de pony's nog nooit problemen.

Het Burreken is een prachtig valleigebied in de Vlaamse Ardennen. Natuurpunt beheert er 40 ha natuur. Al 30 jaar lang zetten vrijwilligers zich in om de natuurwaarden in Het Burreken te verhogen.

De Mediawatcher

Besparingen...
De Vlaamse overheid kocht vorig jaar voor 882 ha nieuwe natuurgebieden aan. Dat blijkt uit cijfermateriaal van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Sinds 1997 werd in geen enkel ander jaar zo weinig natuur aangekocht. Samen met de gesubsidieerde aankopen van de erkende terreinbeherende verenigingen (Natuurpunt, Durme vzw en Limburgs Landschap vzw) kwamen er in Vlaanderen vorig jaar net geen 1500 ha nieuwe natuurgebieden bij.
Erkende terreinbeherende verenigingen verwerven steeds minder natuurgebieden. "Dat heeft enerzijds te maken met stijgende grondprijzen, anderzijds met beleidskeuzes, want het bedrag voor aankoopsubsidies is gedaald", aldus Stefan Versweyveld (Natuurpunt). "In het verleden kochten we jaarlijks gemiddeld 700 ha, vorig jaar 480 ha." Het jaar van de biodiversiteit is nu eenmaal voorbij…
Vilt, nieuwsbrief, 27-03-2011.

…en ook te weinig bos
Beleidsteksten zoals het Vlaams regeerakkoord, het PACT 2020 en het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen staan vol ambitieuze engagementen voor het behoud van de bestaande bossen, voor de realisatie

van stads(rand)bossen en voor de algemene uitbreiding van natuur en bos. Volgens de Vereniging voor Bos in Vlaanderen, Natuurpunt en het milieupunt ARGUS toont de praktijk dat het met de beloofde bosuitbreiding helemaal niet goed gaat.
"Er is de voorbije 15 jaar slechts 30 procent van de voorziene oppervlakte gerealiseerd en vandaag is Vlaanderen zelfs opnieuw een netto ontbosser", luiden zij de alarmbel. De drie organisaties vrezen dat Vlaanderen stilaan het minste bosoppervlakte gaat tellen van alle EU-regio's.
Vilt, nieuwsbrief, 09-05-2011.

Gif
Bijna niet te vermijden: er doken weer gifeieren op, bedoeld om vossen, kraaien en andere te verdelgen maar ook levensgevaarlijk voor mensen.
(GVA, 06-05-2011).

Fijn stof
Volgens de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) heeft landbouw een grotere invloed op de vorming van fijn stof dan dieselwagens. "Ammoniak uit dierlijke mest is immers essentieel voor de vorming van fijn stof, terwijl dieselroet slechts een beperkte rol speelt", klinkt het. De Boerenbond erkent het probleem maar wijst op de inspanningen die de landbouwsector al geleverd heeft. Dieselroet is wel schadelijker voor de gezondheid dan ammoniak. De beperking van dieselwagens zal amper helpen bij het halen van de Europese fijnstofnormen, maar zal zeker een positief effect hebben op de volksgezondheid.
Vilt nieuwsbrief, 06-04-2011.

Trage wegen en...
Met het grensoverschrijdend project 'Balance' wil de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) tegen eind 2013 zes acties ondernemen die evenwicht brengen tussen natuur en recreatie in de Schelde-Leieregio. Het plattelandsproject loopt in acht Oost-Vlaamse gemeenten: Nazareth, De Pinte, Sint-Martens-Latem, Kruishoutem, Deinze, Zulte, Gavere en Zingem. Concreet worden zes acties opgezet rond trage wegen en lokale sport- en recreatieinfrastructuur.
Vilt nieuwsbrief, 01-04-2011.

…snelle auto's
Insectenexperts van de Universiteit Wageningen willen meer te weten komen over het aantal insecten in Nederland en de invloed van het verkeer op die beestjes. Via de website splashteller.nl roept men automobilisten op om na een autorit het aantal dode insecten op de nummerplaat te tellen. Volgens schattingen gaan in Nederland jaarlijks 500 miljard insecten dood door een botsing met een auto. Dat belooft met onze grotere, nieuwe nummerplaat...
De Morgen, 24-05-2011.

Boerenbond brengt wildschade digitaal in kaart
De Boerenbond doet veel inspanningen om de wetgever duidelijk te maken dat er onvoldoende mogelijkheden voorhanden zijn om wildschade te voorkomen. Tweejaarlijks probeert de landbouworganisatie de schade in kaart te brengen. Voor het eerst pakt de Boerenbond dit digitaal aan met een enquête op hun website.
De Boerenbond wil nagaan hoe groot het probleem werkelijk is door de toestand in kaart te brengen om vervolgens met een gefundeerd dossier naar de overheid te stappen.
Onder impuls van Boerenbond en de provincies heeft

Hubertus Vereniging Vlaanderen dit jaar opnieuw zijn jagers opgeroepen om eind februari deel te nemen aan het duivenweekend. Het aantal geschoten duiven lag op hetzelfde niveau als in de voorgaande jaren. Eigenaardig genoeg vermindert het aantal duiven niet... Volgend jaar beter...
Vilt nieuwsbrief, 11-05-2011.

Distelbestrijding
In opdracht van de Vlaamse overheid is de berm op de autosnelweg A18 tussen Jabbeke en Oostduinkerke gemaaid. Het Bermbesluit legt de eerste maaidatum vast op 15 juni omdat laat maaien het best beantwoordt aan de natuurdoelstelling. De landbouwers in de streek drongen - tegen de zin van Natuurpunt - aan op vroeger maaien omdat distels en ander onkruid welig tierden. Het is niet altijd de rede die overwint.
Vilt nieuwsbrief, 16-05-2011.

Slechtvalk doet het goed
De slechtvalk van Ruien haalde op 18 mei ook het nieuws. Twee jongen werden er geringd. Ook in Deinze verblijft er al heel de tijd een koppel, jammer genoeg niet op de toren waar een nestkast staat; die beesten zijn ook nooit content (zie blz. 34).
(Nieuwsblad, 18-05-2011).

Loeiende sirene voor een meeuw...
De brandweer van Oostende zal deze zomer uitrukken voor een speciale bezigheid: het doorprikken van de eieren van zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw. De naar schatting 300 meeuwenparen in het stadscentrum zorgen voor te veel overlast.
(De Morgen, 19-05-2011)

Patatten(slag)veld
De actie van het Field Liberation Movement (FLM) die een veld met genetisch gemanipuleerde aardappelen deels vernietigde zorgde achteraf voor een storm van reacties in de geschreven pers en op TV. De KU Leuven ontsloeg een onderzoekster die mee actie voerde wegens 'vertrouwensbreuk' (De Morgen, 04-06-2011). In dezelfde De Morgen (03-06-2011) verdedigden een aantal wetenschappers hun deelname aan de actie. Daaruit volgend citaat: "Is de meest waardevolle kennis dan kennis die commercialiseerbaar is? Hoe veel ruimte is er dan nog om vragen te stellen die wel belangrijk zijn voor de samenleving maar niet direct voor een door winst gedreven economie? Hierin ligt voor ons de meest fundamentele bedreiging voor de academische vrijheid. De intieme samenwerking van wetenschappers met actoren die niet kennis maar geld nastreven, brengt de onafhankelijkheid en de geloofwaardigheid van heel de wetenschap in gevaar." De discussie wordt ongetwijfeld nog vervolgd, de actievoerders ook...

Minister Schauvliege in Maarkedal
Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur Joke Schauvliege (CD&V) stelde tijdens haar werkbezoek in Maarkedal nieuwe initiatieven voor om overstromingen zoals in het weekend van 13 en 14/11/2010 in de toekomst te beperken. De Vlaamse Milieumaatschappij werkte in nauw overleg met het gemeentebestuur van Maarkedal en het stadsbestuur van Oudenaarde drie concrete maatregelen uit om Maarkedal en Oudenaarde beter te beschermen: de verdubbeling van de opvangcapacitiet van het bestaande gecontroleerde overstromingsgebied op de Nederaalbeek in de omgeving van Puttene, een extra gecontroleerd overstromingsgebied op de Pauwelsbeek met een opvangcapacitiet van 150 000 m^3 en de aanleg van een dijk om de woningen in de Lammekensstraat in Leupegem te beschermen. De minister maakte bekend dat de Vlaamse regering beslist heeft om 10 miljoen euro extra te investeren om overstromingsschade te voorkomen. De werkzaamheden kunnen al in 2012 van start gaan. De inwoners van Maarkedal en Oudenaarde kunnen binnenkort op beide oren slapen tijdens een hevig onweer... Het Nieuwblad - 03/06/2011.

Kernenergie
Na Zwitserland heeft ook Duitsland beslist om zijn kerncentrales te sluiten. Tegen 2022 zou er een einde komen aan de Duitse nucleaire energievoorziening.

Het aandeel hernieuwbare energie dat nu op 17 % ligt zou tegen 2020 moeten verdubbelen. (De Morgen, 31-05-2011). Ondertussen blijkt de gelekte radioactiviteit in Fukushima meer dan dubbel zo hoog te liggen als eerder gemeld. (De Morgen, 08-06-2011). In dezelfde krant blijkt dat België om zijn geweten af te kopen aanstuurt op het compromis dat Electrabel 500 miljoen euro moet betalen op een winst van 1,4 miljard.

Steenuil: gevleugelde ambassadeur van de Vlaamse Ardennen

Johan Cosijn

"Er zijn nog altijd wetenschappen waarin de bijdragen van amateurs die van beroepswetenschappers niet alleen aanvullen maar zelfs vaak overtreffen. Zo kan iemand die slakken of vlinders wetenschappelijk bestudeert, grotendeels afhankelijk zijn van gedreven liefhebbers die geduldig en nauwkeurig inventariseren in het veld en hun gegevens doorgeven. Ornithologie (de studie der vogels) is bij uitstek een wetenschap die van de inzet van liefhebbers profiteert. De meest indrukwekkende resultaten worden behaald als amateurs en wetenschappers de handen ineen slaan." (Romke van de Kaa – freelance publicist en columnist)

Deze bewering is absoluut van toepassing op het steenuilproject dat liep van juni 2009 tot juni 2011. Het steenuilproject van het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen wil de toekomst van de steenuil in de Vlaamse Ardennen veilig stellen, ondermeer door het plaatsen van nestkasten en door deze uilensoort meer onder de aandacht te brengen.

Voor steenuilen zijn de Vlaamse Ardennen van uitzonderlijk belang. De steenuil is onze kleinste uil in Vlaanderen. Dankzij het kleinschalig landschap in de Vlaamse Ardennen (kleine graasweiden, kleine akkertjes, hagen, boomgaarden, heggen en knotwilgen) kan dit prachtig uiltje nog goed standhouden in onze streek. Dit kleine uiltje vindt in ons Vlaamse Ardennenlandschap het ideaal leefgebied. Met het steenuilproject wil het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen (RLVA) een extra stap zetten om de toekomst van deze soort veilig te stellen, onder andere door het gratis plaatsen van steenuilnestkasten op geschikte locaties.

Er werden 400 steenuilennestkasten in elkaar getimmerd door twee instellingen voor buitengewoon onderwijs. Iedere inwoner van het RLVA werd in de mogelijkheid gesteld om een nestkast te laten plaatsen op een geschikte locatie: een weide, boomgaard, oude hoeve of mogelijks in een grote tuin. De plaatsing gebeurde door medewerkers van het RLVA of door vrijwilligers. Wie zo'n nestkast liet plaatsen ontving een keramieken steenuilschildje met huisnummer, want als eigenaar mag je best trots zijn op de inspanning die je voor de steenuil doet. Sommigen hebben dit schildje reeds ontvangen, de anderen hebben het nog te goed.

RLVA zag de steenuil geschikt als symbool om het kleinschalig landschap te behouden, beschermen en ontwikkelen. Om zoveel mogelijk mensen te sensibiliseren werd in samenwerking met brouwerij De Rijck in Herzele het 'Steenuilke' gebrouwen, een blond artisanaal gebrouwen bier van hoge gisting (6,5 % vol. alc.). Het bevat enkel zuivere ingrediënten (water, mout, maïs, hop, gist), drie plantaardige smaakmakers uit de regio (lievevrouwebedstro, engelwortel en sleedoorn) en is hergist op de fles.

Jonge steenuilen; rechts het nieuwe controlesysteem

Info over de verdeelpunten vind je op de website van brouwerij De Rijck. Tevens werd er een reizende tentoonstelling en een educatieve fiche ontworpen.

Elk jaar worden de nestkasten gecontroleerd door vrijwilligers die gezocht werden bij de afdelingen van Natuurpunt, wildbeheereenheden, landbouwers, geïnteresseerden en medewerkers van RLVA. Het startschot voor de monitoringronde werd dit voorjaar gegeven op 15 mei.

Ook de Werkgroep rond de Maarkebeekvallei engageerde zich om mee te werken aan dit project en plaatste 42 nestkasten verspreid over de natuurgebieden (8) en bij particulieren (34) in het werkingsgebied. Een ideale gelegenheid om Natuurpuntleden wat beter te leren kennen of uilenliefhebbers te laten kennis maken met de brede werking van onze vereniging. De klassieke nestkast

Alle nummers van Meander sinds het allereerste in 2003 staan nu op het web: http://issuu.com/vlaamseardennenplus
Meer uitleg vind je op blz. 32.

waar RLVA voor koos is een brede houten kast van ongeveer 100 cm lang, 25 cm hoog en 25 cm breed met 3 afdelingen. Het voorste deel is het zogenaamde balkon en is ongeveer 20cm lang. Het middelste deel is de toeloop tot de nestholte en is eveneens ongeveer 20 cm. In het achterste deel wordt gebroed, het is ongeveer 50 cm lang. Het dak is plat met een bedekking van dakleer (roofing). Tijdens de controle van de nestaksten vorig jaar werd al snel duidelijk dat de kans op verstoring vrij groot was. Zo is het niet helemaal duidelijk of een nest met vier eieren verlaten werd nadat het dak van de kast werd gelicht om de nestkast te controleren. Dit onprettig voorval zette Luc Mincke en Ludo Bauwens aan het denken en resulteerde in een sublieme oplossing. Zij boorden een rond gat in de achterwand van de nestkast en dekten het gat af met een vierkant inoxplaatje dat bovenaan met een schroef werd vastgehecht. De

foto's: Johan Cosijn

onderste punt van het plaatje werd 90° omgeplooid: ideaal om open te draaien naar links of rechts. Geniaal in zijn eenvoud! En misschien wel de moeite waard om hierop een patent te nemen!!! Vorige winter werden de nestkasten in de Maarkebeekvallei aangepast en tijdens de controle dit voorjaar bleek maar pas hoe praktisch dit is. Plaatje opendraaien en met behulp van een fijn zaklampje kan de nestkast gecontroleerd worden. Snel, efficiënt en met een minimale kans op verstoring. De uilenminnende eigenaars van de verstoorde nestkast vorig jaar waren bijzonder gelukkig met drie gezonde uilenjongen dit jaar. Erkend vogelringer en uilenliefhebber Jan Van den Berghe werd gecontacteerd en enkele dagen later waren moeder uil en de drie uilskuikens geringd. Ludo en Luc mogen terecht fier zijn op hun aanpassing van de nestkast en de verfijning van het controlesysteem.

Jammer genoeg maakten ze geen aanspraak op een prijs in de wedstrijd Prima Plattelandsproject 2010. Het project 'Steenuilen in de Vlaamse Ardennen' van het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen had meer geluk, het won de wedstrijd 'Prima Plattelandsproject'. Deze wedstrijd bekroont de beste plattelandsprojecten en activiteiten in Vlaanderen. Bij de stemronde bij het publiek, dat mee mocht beslissen wie de winnaar werd, behaalde project 'Steenuilen in de Vlaamse Ardennen' maar liefst 49,6 procent van de stemmen en werd RLVA afgetekend winnaar in zijn categorie.

Het steenuilproject, een samenwerkingsverband tussen RLVA, natuurpuntafdelingen Vlaamse Ardennen *plus*, Boven-Dender en Herzele, wildbeheereenheden en landbouworganisaties (Boerenbond, Vlaams Agrarisch Centrum en Algemeen Boerensyndicaat) werd in 2008 ingediend als Leaderproject met als toepasselijke naam 'De steenuil in de Vlaamse Ardennen'. Dit project liep af eind juni 2011. Blijft natuurlijk de vraag: wat nu? De nestkasten zijn nog allemaal in zeer goede staat (sommige zijn nog maar geplaatst dit voorjaar) en kunnen nog enkele (vele?) jaren meegaan. Het zou zonde zijn mocht de monitoring van de nestkasten na deze korte periode reeds stopgezet worden. Het is aangewezen dat de controle van de nestkasten nog minstens vijf jaar wordt verder gezet en dat alle gegevens worden doorgegeven, gecentraliseerd, verwerkt en gepubliceerd door het RLVA. Het zou wellicht beter zijn voor het welzijn van de steenuil in de Vlaamse Ardennen dat alle nestkasten worden aangepast met het verfijnde controlesysteem ontwikkeld door de werkgroep rond de Maarkebeekvallei, want "De steenuil heeft een belangrijke waarde voor het agrarische cultuurlandschap in de Vlaamse Ardennen en dient daarvoor behouden te blijven. Maar in welke mate neemt de populatie af en waar precies binnen de regio? Wat zijn daarvan de oorzaken? Kunnen we dat voorkomen?" Allemaal vragen, die we alleen maar kunnen beantwoorden door gericht onderzoek uit te voeren. Onderzoek dat primair tot doel heeft een betere bescherming mogelijk te maken. Daarnaast verschaft onderzoek ons meer basale kennis over deze boeiende soort. En, tot slot is het veldwerk natuurlijk gewoon een geweldig leuke bezigheid!

Meer info: www.rlva.be/steenuil en www.steenuil.nl.

De Jaarlijster *(Turdus anno-maximus)*: een aanwinst voor de regio?

Nico Geiregat / Vogelwerkgroep Vlaamse Ardennen *plus*

Een nieuwe hype heeft zich meester gemaakt van enkele actievere vogelkijkers uit onze streek. Genieten van de natuur kan nu ook aan de hand van lijstjes en cijfertjes!
Vroeger hadden veel vogelaars wel bij benadering een idee van het aantal vogelsoorten dat ze reeds zagen of fotografeerden. Tegenwoordig kan je elk jaar een nieuwe soortenlijstrace starten met behulp van **waarnemingen.be**. Want wat eens werd bijgehouden in een dagboekje en niet al te veel cijfergejongleer verdroeg, gaat bij de moderne vogelaar allemaal de digitale gegevensbank in en iedereen kan meedoen!

Een belangrijk aspect aan waarnemingen.be is dat we met z'n allen behoorlijk uniform kunnen werken en kunnen streven naar een relatief gebiedsdekkend geheel. De waarnemingen zijn voor eens en altijd bewaard van zodra ze zijn ingegeven door de waarnemer. Er kan van alles uit worden geleerd door met die cijfertjes te gaan spelen: vooruitgang en achteruitgang van soorten, fenologie,…
Nu gaan we het eens niét hebben over de waarde van een waarneming voor de natuur en natuurbescherming, maar wel over de amusementswaarde: naast het leerzame aspect is er ook het competitie-aspect van het 'lijsten' dat nu voor het tweede jaar op rij sterk leeft bij een aantal leden van de vogelwerkgroep.

Het komt allemaal door een functie die in het voorjaar van 2010 werd toegevoegd aan onze regionale site (**vwgvap.waarnemingen.be**). Voor zij die dit nog niet zouden kennen: deze site werkt op dezelfde manier als het gekende waarnemingen.be en kan worden beschouwd als een deel ervan. Hierin worden alle waarnemingen van de regio Vlaamse Ardennen *plus* opgelijst. Daarbij kan op eenvoudige wijze worden nagegaan hoeveel soorten de vogelaars uit de regio al hebben gezien binnen de grenzen van de afdeling. Vergelijken met elkaar is mogelijk op niveau van 'levenslijst', 'jaarlijst' en zelfs 'maandlijst'. De jaarlijst wordt echt wel 'hot'.

Wat al langer op nationaal niveau leefde (Davy De Groote uit onze regio was in 2006 zelfs de vogelaar met het meest aantal vogelsoorten in België in dat jaar: 286), wordt nu op ons niveau overgedaan door een tiental vogelaars uit de streek. Op streekniveau is het een pak minder tijd- en brandstofrovend.

Zo vinden die vogelaars weer een uitdaging in eigen regio. Om zijn jaarlijst echt volledig te maken, moet de vogelaar alle biotopen eens bezoeken en in de verschillende seizoenen het veld/bos/moeras in. Het is bijzonder boeiend om je eigen streek elk jaar weer te herontdekken en op plaatsen te komen waar je al even niet meer was geweest. Wie geen zin heeft om de vogels te gaan ontdekken, kan gewoon na de ontdekking door iemand anders gewoon gaan twitchen, door geregeld vwgvap.waarnemingen.be in de gaten te houden.
Een aanwinst voor de regio? Beslist! Want de vogelaars doen determinatie-ervaring op, ze zijn weer meer betrokken met de eigen regio, het groepsgevoel binnen de vogelwerkgroep neemt toe, vogelgegevens worden aan hoog tempo ingegeven in de databank, enzovoort.
Nog niet overtuigd van de meerwaarde? Een verstrengelde dwergvleermuis heeft haar redding te danken aan een alerte jaarlijster (*Turdus anno-maximus*) die tijdens een fluiter-zoektocht de hulp van de brandweer inriep om het beestje te bevrijden (zie ook blz. 23) en een andere jaarlijster redde een aangereden merel van de rijweg nadat hij een drieteenstrandloper was gaan twitchen.
Vraag het dus maar aan de dwergvleermuis en de merel: de jaarlijster mag er zijn!

Het maximum aantal soorten door één vogelaar (die anoniem wenst te blijven – je moet het maar gaan opzoeken als je wil ontdekken wie het was) gezien in de regio in 2010 was 169. We zijn nu halfweg 2011 en het is nu al duidelijk dat het record aan flarden wordt gereden! Hiernaast alvast de top 15 op 18 juni. Wil je het mee volgen?
Log in op:
vwgvap.waarnemingen.be en ga vervolgens naar overzichten > toplijst soorten en klik bij 'jaar' 2011 aan!
And remember: "Twitching is not a crime"!

#	Naam	#
1	Davy De Groote	168
2	Dimitri Van de Populiere	168
3	Nico Geiregat	167
4	Paul Vandenbulcke	147
5	Alexander Devos	146
6	Gunther Groenez	145
7	Ludo Van der Linden	144
8	Viviane Lootens	138
9	Björn Deduytsche	137
10	Koen	132
11	Dirk Verroken	126
12	Simon Liessens	107
13	Luc Menschaert	103
14	Laurens van Merris	103
15	Norbert Desmet	99

Kalender Paddenstoelenwerkgroep Vlaamse Ardennen *plus* 2011

Datum	Excursiegebied	Afspraakplaats	Van ... tot ...	Info
20/08/11	Feelbos	Hotondmolen: Zandstraat-Hotondstraat Kluisbergen	13u45-17u	Eddy Saveyn 09/380.03.00 en Peter Van de Kerckhove 0478/88.07.94
03/09/11	Astenedreef	Vakantiecentrum De Ceder, Parijsestraat 34 Deinze	13u45-17u	Eddy Saveyn 09/380.03.00 en namiddag zelf 0477/03.20.75
10/09/11	Spitaelsbossen (*)	Einde Kalkhoevestraat Waregem	9u30-12u	Christine Hanssens 056/21.23.13
17/09/11	Bos t'Ename (*)	Kerk Ename (Enameplein)	9u30-12u	Peter Verstraeten 09/385.41.74
01/10/11	Lessen	Stationsplein van Lessen, Rue de Magritte	13u45-17u	Eddy Saveyn 09/380.03.00 en namiddag zelf 0477/03.20.75
15/10/11	Parkbos-Uilebroek	Waesbergdries 17 Sint-Maria-Lierde (Lierde)	13u45-17u	Eddy Saveyn 09/380.03.00 en namiddag zelf 0477/03.20.75
Woensdag 19/10/11	Heerlijkheid Hemsrode (**)	Kerk Anzegem	13u30-16u30	Christine Hanssens 056/21.23.13
22/10/11	Bois Joly en omgeving (voormiddag), Kluisbos (namiddag)(*)	Parking kerkhof Hogerluchtstraat te Ronse en Restaurant Vierschaar, Vierschaar1 Kluisbergen	9u30-16u30	Eddy Saveyn 09/380.03.00 en namiddag zelf 0477/03.20.75
12/11/11	Hospicebossen	Klapstraat (brug E17, kant bossen) Nazareth	13u45-17u	Eddy Saveyn 09/380.03.00 en namiddag zelf 0477/03.20.75

(*) Aansluiting bij de uitstap van de Oostvlaamse Mycologische Werkgroep (OVMW).

(**) Aansluiting bij de uitstap van Mycologia Zuid-West-Vlaanderen.

Bovenstaande kalender is onder voorbehoud. Bij ongunstige omstandigheden, bijv. langdurige droogte, kunnen tochten gewijzigd of geannuleerd worden. Wie geïnteresseerd is en nog niet op de maillijst voorkomt, geeft best zijn adres door aan Eddy Saveyn (eddy.saveyn@gmail.com of 09/380.03.00) en ontvangt dan ongeveer een week vóór de uitstap nog een uitnodiging.

Je hoeft geen basiskennis te bezitten om mee te gaan. Regelmatig wordt ook gewerkt met veldgidsen en determinatieboeken. Achteraf krijg je via mail de soortenlijst toegestuurd van de tocht waaraan je deelnam. Al onze waarnemingen worden door Peter Van de Kerckhove ook ingevoerd op waarnemingen.be. Kom gerust eens af. De fungiwereld is ongemeen boeiend!

Schenking Marcel Nachtergaele

Heel recent heeft Marcel besloten om aan Natuurpunt zijn volledige reeks jaargangen van de Wielewaal en de publicaties van Natuurpunt tot heden (alles mooi ingebonden!) te schenken aan Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*. Tevens gaan ook een aantal standaardwerken over vogels en een aantal regionale publicaties mee.

In afwachting van een secretariaat voor Natuurpunt (?) is alles ondergebracht in een kast aangekocht door Natuurpunt en die staat bij Ronny De Clercq, Stokstraat 54 te 9688 Schorisse. We bekijken nog de mogelijkheden om alles in te kunnen kijken. Ook al is Marcel al een paar jaar op 'relatieve' rust, toch is het een sterke manier om verankerd te blijven in de beweging. We danken Marcel dan ook van harte voor deze schenking die jaren geschiedenis en informatie bevat over waar we nu nog volop mee bezig zijn.

Reddende vogelopvangcentra

Norbert Desmet

We kunnen niet genoeg de rol benadrukken van de beide opvangcentra voor vogels en wilde dieren in onze streek. Vrijwel doorlopend worden er gekwetste of zieke vogels en dieren binnengebracht of moet men tussen komen bij inbeslagname van illegaal gevangen dieren. Met het broedseizoen zijn we maar al te blij om een oplossing te vinden voor verlaten jongen, gekwetste en zieke vogels. Velen van ons zijn gekend binnen hun gemeente, dikwijls als 'embetante groenen' maar, en gelukkig toch soms, kennen ze ons ook als er wat te depanneren valt. Maar dan sta je daar met een doos met uitgemaaide eendenkuikens waarvan moeder eend niet op tijd weg was. Of met een jonge ransuil of een gekwetste roofvogel, gevonden in het bos door een argeloze wandelaar... Nog heel recent drie jonge kerkuilen waarvan vermoed werd dat een van de oudervogels het loodje gelegd had: ook zij werden liefdevol en met kennis van zaken opgevangen en groeien met succes verder op.

VOC Merelbeke

Een nieuwe categorie is nu ontsnapte kooivogels die geen kant op kunnen in de vrije natuur. Meer en meer uilen ook, een kerkuil in Schorisse, gekocht op internet of een inheemse oehoe in februari binnengebracht in het vogelopvangcentrum van Geraardsbergen. Het dier had heel wat riempjes en touwen aan de poten en een voetring, alle kenmerken van een ontsnapte valkeniersvogel, meestal veroordeeld buiten omdat de riempjes hen vasthaken aan prikkeldraad. Onderschat het aantal gekweekte roofvogels en uilen in deze dagen niet en de 'educatieve' roofvogelshows stimuleren dat nog. Al die salonbeesten mogen na enige tijd een rondje buitenlucht hebben, en dan: 'roofvogels zijn geen boemerangs, ze komen niet van zelf terug' een mooi zinnetje uit het contactblad Geraardsbergen.

Het terugvangen vraagt veel tijd, energie en centen, maar zeker in het geval van wilde dieren is het best de moeite waard!

Waarheen? Hierbij de gegevens, en... steun is altijd welkom:

- Merelbeke: Nick De Meulemeester, Liedermeersweg 14, 9820 Merelbeke. Tel. 09/230.46.46.
- Geraardsbergen: Nancy Van Liefferinge, Filip Berlengee, Hoge Buizemont 211, 9500 Geraardsbergen. Tel. 0478/88.47.74 en 0475/25.40.75.

VOGELOPVANGCENTRUM Geraardsbergen

Oude Meanders stijlvol on-line

Dominiek Decleyre en Jo Buysse

U kent het fenomeen vast wel: uitpuilende boekenkasten met oude nummers van dierbare tijdschriften. Om weg te smijten zijn ze te interessant, maar veel lezen doen we er eigenlijk niet (meer) in. Menig natuurliefhebber heeft er in huiselijke kring al eens een verwensing mee over zich afgeroepen: "wanneer ga je dat stofnest nu eens eindelijk uitkuisen". Als enig excuus kon je dan nog inbrengen dat die dingen nu eenmaal niet on-line beschikbaar zijn en dat je ze dus wel **moet** bewaren. Wie in dat geval verkeert kan maar beter deze Meander niet in huiselijke kring laten rondslingeren.

Er is immers goed nieuws: de webmaster en de Meanderredactie hebben hun uiterste best gedaan om de gehele back-catalog van Meander on-line te zetten. We deden dit reeds voor een aantal oude nummers onder de vorm van een downloadbare pdf, maar echt handig was dat niet. Een van de doelstellingen voor de nieuwe website (naast een goede kalender applicatie) was dan ook het beter beschikbaar stellen van ons tijdschrift.

Ons oog viel op een service die geleverd wordt door de site http://issuu.com (*), niet toevallig ook waar Natuurpunt de tijdschriften natuur.blad en natuur. focus archiveert. Voor wie direkt wil gaan verkennen zijn dit enkele interessante links:

http://issuu.com/vlaamseardennenplus ->

thuisbasis van Meander bij Issuu.
http://issuu.com/vlaamseardennenplus/docs -> idem maar minder uitleg, meer overzicht.
http://issuu.com/natuurpunt -> de publicaties van Natuurpunt nationaal.
http://m.issuu.com -> services van issuu voor smartphones (in ontwikkeling).
http://vlaamseardennenplus.be -> hier vind je uiteraard ook een link naar het Meander archief.

Wat heeft de on-line Meander te bieden? Wanneer we surfen naar issuu (**http://issuu.com/vlaamseardennenplus**), dan zijn daar op een overzichtelijke manier alle meanders terug te vinden, gesorteerd op datum van publicatie (recentste bovenaan). Om het gewenste nummer te openen, wordt er simpelweg op geklikt. Je krijgt hier de voorpagina te zien en je kan hier zelfs meteen bladeren, maar er is veel meer. Enkele eigenschappen worden hier toegelicht.

'Click to read'

Dit is de voornaamste toepassing van issuu. Bij aanklikken van de 'click to read' button, verschijnt een zeer mooie, schermvullende blader-applicatie. Bladeren kan heel eenvoudig met de pijltjes links en rechts. De leesmodus verlaten kan door gebruik van de 'escape' toets (linksboven op je klavier). Bovenaan staat een knoppenbalk die onder meer toelaat om te vergroten, bladeren, keuze voor 1 of 2 pagina's en exit. Na omslaan van iedere pagina verschijnt onderaan tijdelijk een aanduiding van het paginanummer. Hier heb je ook de optie om deze Meander te delen via mail of sociale netwerken, er is een zoekfunctie (zie verder) en een printfunctie. Helemaal onderaan tenslotte vind je nog een overzichtsbalk met de pagina's van dit nummer.

Zoekfuncties

Bovenaan de pagina (verlaat de blader applicatie) vind je de zoekfunctie voor de gehele Issuu collectie. Hier zoek je dus naar een tijdschriftnummer, probeer bv. als zoekterm natuur.focus of natuur.blad. Maar ook inhoudelijke termen zijn mogelijk zoals bv. Uilenbroek. Deze zoekfunctie gebruikt de key-words die de redacties hebben meegegeven, maar zoekt ook in de tekst. Boven de resultaten zie je nog een 'wolk' met de meest relevante geassocieerde key-words zodat je makkelijk verder kunt klikken.

Na openen van een tijdschriftnummer zie je onder de afbeelding nog een zoekvenstertje met 'search this publication'. Hier kan je zoeken op woorden in de tekst van dit nummer. Hier ontdek je een heel sterk punt van Issuu: de opgeladen pagina's zijn volledig geindexeerd, alle woorden werden door een computer 'herkend' en doorzoekbaar gemaakt.

'Articles'

Was het herkennen van woorden al een sterk staaltje, dan is dit het zeker: Issuu herkent op basis van de bladindeling ook de individuele artikels. Helemaal onderaan vind je de knop 'articles'. Bij aanklikken krijg je een tekstueel overzicht van alle artikels. Toch werkt de herkenning van de artikels niet vlekkeloos. Grote delen tekst kunnen ontbreken. In deze view is de tekst zeer makkelijk te selecteren en te kopiëren (beter dan in pdf). Rechts vind je een miniatuurtje van de pagina in kwestie, met een link. Het resultaat is, alles in aanmerking genomen, toch indrukwekkend.

En verder...

Verder zijn er nog links om uw appreciatie te geven, wat cijfermateriaal over aantal views, aantal pagina's, links naar gerelateerde literatuur enz. Voor de volledigheid vermelden we ook dat er rechtsboven wat reclame verschijnt. Echt storend is dat echter niet. Zeker niet als je weet dat Issuu deze service hierdoor helemaal gratis kan aanbieden.

Of we nu de huiselijke ruzies hebben opgelost weten we niet, maar we wensen je toch veel leesplezier in deze en oude Meanders.

(*) De naam ISSUU is een verbastering van het engelse woord 'issue' wat uitgave betekent.

Slechtvalk in Deinze

Etienne Copaert en Eddy Vervynck

In Deinze hangt al enkele jaren een nestkast voor slechtvalk op de site van 'Dossche Mills &Bakery'

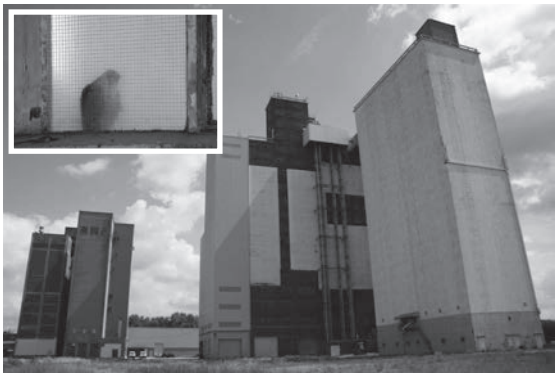

Dossche toren Tweebruggenlaan f: Etienne Colpaert

in de Tolpoortstraat. Vanaf 2009 tot augustus 2010 konden we hier verschillende malen de slechtvalk waarnemen. Sedert augustus 2010 hebben we nochtans meer waarnemingen (soms 2 ex.) op de oude veevoedersite van Dossche in de Tweebruggenlaan (zie foto). Het is hier dat we nu eveneens een nestkast willen plaatsen. Bij een bezoek aan de toren konden we een slechtvalk op de vensterbank (buitenkant) zien zitten en konden we hem door het mat glas van relatief dichtbij zien (zie insteek bij foto). Een nest hebben we er niet gevonden maar het was ook onmogelijk om alle plaatsen nauwkeurig te inspecteren.

Kraai maakt het bont

Monique Carlier, ten einde raad, stelde volgende vraag aan de mensen van de kern 'Rondom Burreken':

"Ik richt me tot jullie omdat ik echt niet meer weet wat te doen. Sinds dinsdag is er een (gek geworden) kraai (of kraaien?) die de voegen langs de ramen wegpikt... Er zijn ondertussen al hele gaten. Ze hebben het gemunt op de drie grote ramen aan de terraskant. Eerst dacht ik: ik plak er plastiekfolie tegen, daarna: ik zet er stevige houten bakjes tegen, maar als ik thuis kom van school zie ik dat ze boven die bakjes verder pikken of de plastiek weggetrokken hebben of zelfs een bak omgegooid hebben. Ruiten en terras zijn volledig besmeurd met uitwerpselen en dinsdag was er ook bloed op alle ramen. Wat kan ik doen om ze op andere gedachten te brengen? Er is al heel veel schade aan de ramen!"

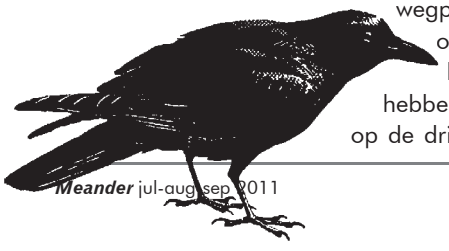

Het antwoord van Ronny De Clercq:

"Waarschijnlijk is het een territoriale kraai die zijn spiegelbeeld wil bevechten! Hij vliegt dus tegen het raam om zijn spiegelbeeld te verjagen vandaar het bloed op het raam.
Omdat hij merkt dat hij niet bij die 'andere' kraai kan komen, probeert hij om het raam heen te geraken en sloopt daarvoor alvast de voegen... Als mijn theorie klopt, zou je kunnen proberen iets ondoorzichtig voor de ramen te plaatsen, zodat er geen spiegelbeeld meer is. Desnoods wit kalken, dat wast er ook gemakkelijk weer af.
Achter plastiek of een bakje ziet het beest wellicht nog altijd die 'andere' kraai. Of je plaatst een grote spiegel ergens op het terras, in de hoop dat de kraai dan daar gaat tegen vechten en je ramen met rust laat. Maar die laatste oplossing is misschien wel niet zo diervriendelijk..."

We delen in de vreugde van

Solange De Groote en Wilfried Wouters bij hun huwelijk in de Sint-Bavokerk te Baaigem op 30 april 2011.

We delen in de rouw van

- Dokter Edmond De Meulemeester en familie bij het overlijden van zijn echtgenote Berenice D'haeze. Zij werd geboren te Gavere op 10 oktober 1928 en overleed te Gent op 19 maart 2011.
- De familie van mevrouw Yolande Callens, weduwe van de heer Albert Windels. Zij werd geboren te Kortrijk op 9 maart 1919 en is er overleden op 12 mei 2011.

Boekbesprekingen

Walter Belis

1) *Ball Ph., 2011. Patronen uit de natuur, Veen Magazines, Diemen, 328 blz., ISBN 978 90 8571 343 2, 29,95 euro.*

Elk landschap zit vol glooiingen en symmetrische vormen en als we nader toekijken staan we vol bewondering voor de zeshoekige perfectie van een honingraat of de symmetrie op de vleugels van een vlinder. Biologen, natuurkundigen, scheikundigen en wiskundigen zijn al eeuwenlang geboeid en geïnspireerd door de vraag hoe deze vormen tot stand komen en hoe ze in de tijd veranderen. Patronen in de natuur is een trilogie bestaande uit Vormen, Stromingen en Vertakkingen. Philip Ball neemt 'On Growth and Form' als uitgangspunt. In dit werk, dat dateert uit 1917, lanceerde D'Arcy Thompson de stelling dat de biologen van zijn tijd te veel nadruk legden op de rol van de evolutie en dat er meer aandacht moest worden geschonken aan de invloed van fysieke natuurwetten en mechanismen. Hij bood het structuralisme als alternatief aan voor Darwins 'survival of the fittest'. Tussen de figuur van D'Arcy Thompson en deze van Philip Ball kruisen we het pad van boeiende wetenschappers zoals Ernst Haeckel, Alan Turing en Vladimir Nabokov. Deze laatste schreef naast pittige romans -zoals Lolita- ook wetenschappelijke teksten over mimicry bij vlinders. Patronen in de natuur is een vlot leesbaar en aangenaam geschreven boek dat ons uitlegt hoe algemene principes de basis leggen voor de vorming van talloze prachtige patronen om ons heen.

2) Smit H., et al., 2011. Microcanon, Wat je beslist moet weten over microbiologie, Veen Magazines, Diemen, 246 blz., ISBN 978 90 8571 327 2, 42,50 euro.

Micro-organismen zijn onmisbaar voor het leven op aarde. We zien ze niet en daarom zouden we snel vergeten dat ze bestaan. Microcanon toont aan hoe belangrijk deze kleinste organismen wel zijn. Het boek is opgebouwd uit ruim zestig essays waarin Nederlandse wetenschappers de belangrijkste feiten uit de microbiologie op een rij zetten. De micro-organismen zijn niet alleen onmisbaar bij grote geologische processen als de koolstof- en stikstofkringloop, maar minstens zo belangrijk bij tal van zaken in het dagelijkse leven. Iedereen heeft met bacteriën, amoeben, algen en schimmels te maken. Sterker nog. Het menselijk lichaam zit boordevol met micro-organismen. Maar dankzij de microscopisch kleine levende wezens hebben we bijvoorbeeld ook antibiotica en de heerlijkste kazen en brood. Microcanon is een groots werk over de kleinste organismen en een knipoog naar Antoni van Leeuwenhoek die in 1774 door zijn microscoop keek en een compleet nieuwe wereld ontdekte.

Afspraken voor teksten en foto's in Meander

Hierna volgen een paar aanbevelingen om meer eenvormigheid te krijgen in teksten voor Meander.

• Sinds vorig nummer laten we **Nederlandstalige soortnamen** met een kleine letter beginnen, de taalkundig correcte schrijfwijze. Maar we schrijven bv. wel 'Deens lepelblad' omdat het hier om een afleiding van een aardrijkskundige eigennaam gaat.
• Dubbele **aanhalingstekens** (") gebruiken we enkel voor citaten; om iets in perspectief te zetten gebruiken we enkele aanhalingstekens (')
• Vooral in de kalender stellen we vast dat er een grote diversiteit bestaat in de schrijfwijze van bv. tijdsaanduidingen en telefoonnummers.

Daarom enkele voorstellen:
- **tijdsaanduiding**: 14u30 en 14u en dus niet 14.30u of 14.30 u of 14.30 uur of 14uur30; schrijf ook 'om' 14u30 en niet 'te' 14u30.
- **telefoonnummers**: 09/123.45.67 of 055/78.89.94 of gsm 0421/12.13.14.
- vermijd ook **spaties** voor een punt, dubbelpunt, komma enz. om te vermijden dat alleen dit teken aan het einde van een regel verhuist naar de volgende regel.
- '**euro**' schrijven we voluit na het bedrag.

Wat betreft **foto's**:
• De afmeting van een foto voor de binnenpagina's moet **minimaal** 1000 pixels bedragen op de langste zijde. Voor de kaft moet de foto staand zijn met een grootte van ongeveer 3000 x 2000 pixels.
• Geef je foto's ook een duidelijke **naam**, liefst beginnend met je eigen naam of tenminste je initialen en gevolgd door de naam van het **onderwerp** (soortnaam, gebeurtenis... enz.).
• Stuur liefst **spontaan** mooie natuurfoto's door naar jozef.buysse@scarlet.be, zonder te wachten op een vraag.

Zaterdag 27 augustus 2011: stadsbosmarathon Deinze

***De ganse dag activiteiten voor jong en oud in en rond het stadsbos*!**

Programma:

- **6u30**: **dauwtrip** gevolgd door **ontbijt**. Wij genieten van de vroegemorgendauw en wandelen o.l.v. de natuurgidsen Karel De Waele en Arsène Benoot door het bos. Verzamelen aan de ingang van De Ceder. Om **8u30 is er een ontbijt** in De Ceder. **Vooraf inschrijven is verplicht**. Kostprijs: 7,50 euro voor volwassenen, 3,50 euro voor kinderen -12 j, 21 euro voor gezinskaart. Storten op rek. 979-6158780-61 van Samenwerkingsverband Stadsbos Deinze (aantal personen vermelden.)
- **10u**: **natuurwandeling** (ook op maat van de kinderen!) met speciale aandacht voor hommels, bijen en vlinders in het 'Komoptegenkankerbos' met bezoek aan imker-natuurgids Wim Vercruysse. Verzamelen aan hoek Gampelaeredreef en Krekelstraat. Einde omstreeks 12u30.
- **14u30**: **gezinswandeling**. Wij verkennen de nieuwe paden in de omgeving van het Komoptegenkankerbos en hebben speciale aandacht voor het nieuwe bos en voor de natuur die zich herstelt. Natuurgidsen: Wim Bracke en Jeroen Bossaer. Wij voorzien een aangepaste wandeling voor de jonge gezinnen. Verzamelen aan de hoek Gampelaeredreef en Krekelstraat. Einde omstreeks 17u00.
- **17u30**: **opening natuurleerpad** in het park van De Ceder. Verzamelen aan de ingang van De Ceder.
- **18 -19u30**: **koude schotel met frietjes** in De Ceder. Jaarlijks etentje van Natuurpunt Deinze *plus*. Kostprijs: 15 euro voor volwassenen, 9 euro voor kinderen -12j (dessert inbegrepen, dranken niet, vegetarische schotel mogelijk). Storten op rek.979-4359750-90 van Natuurpunt Deinze *plus* (aantal personen vermelden). Er is ook een grote tombola met mooie prijzen.
- **20u30**: **uitreiking van de prijzen** van de **fotowedstrijd** van Natuurpunt Deinze *plus*. Bij goed weer op de binnenkoer van De Ceder.
- **21u**: **film in het bos**: op een knusse plek in het park van De Ceder wordt een leuke jeugdfilm getoond: Horton Hears a Who! (gedubd in het NL). Inkomprijs: 1 euro, kinderen -12 j: 0,50 euro (leden VBV gratis). I.s.m. Vereniging voor Bos in Vlaanderen en Gezinsbond. Vooraf in te schrijven via www.vbv.be/filmintbos.
- **20-23u**: **gezellig samenzijn** met muzikale animatie (o.v.) op de binnenkoer van De Ceder.
- De ganse zomer lang: **wandel- en fietszoektocht doorheen Astene en het stadsbos** met aandacht voor cultuur en natuur. Deze zoektocht loopt de ganse zomervakantie door. Info bij www.gezinsbondastene.be.

Organisatie: Samenwerkingsverband Stadsbos Deinze en Natuurpunt Deinze *plus*. Dit **programma kan nog licht worden gewijzigd**. Meer info bij Wim Bracke (09/380.01.03) of via www.stadsbosdeinze.be en www.deinzeplus.be.

3 9de jaargang nr. 3 juli-augustus-september 2011
afgiftekantoor Gent X - erkenning P203773

België-Belgique
PB
GENT X
3/0450

Meander

driemaandelijks tijdschrift van vzw Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
v.u. A. Benoot - Y. Moerman Gampelaeredreef 67 9800 Deinze tel. 09/386.38.95

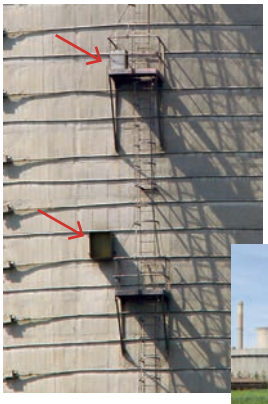

Speuren naar de slechtvalken rond nestkasten op de schouw van de electriciteitscentrale in Ruien.
foto's: Pieter Malaise

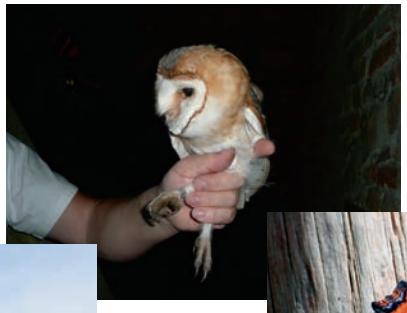

Een kerkuil, pas geringd.
foto: Etienne Colpaert

Een grote vos voor de lens van Gilbert De Ghesquière

